

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

2002.
OKTÓBER

CXXXVII. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata
CXXXVII. évfolyam 10. szám
(október)

Főszerkesztő
PÁPAI GÁBOR

A szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai: dr. Bartha Dénes, dr. Bondor Antal, Dévai Péter, Gencsi Zoltán, dr. Járasi Lőrinc, dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó, Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán, Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-97-15-255

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
CSERÉP JÁNOS

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest
Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2002. szeptember 30.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta. A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért íráso-kért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

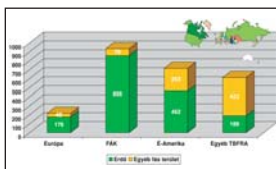
Címképünk: Tízéves a WOOD TECH Fotó: Pápai Gábor

A rönktozás végállomása, Miskolc

Tartalom

Dr. Koloszar József: A szálalóvágás alkalmazásának lehetőségei a Soproni-hegységben	273
Tanévnyitó	275
Erdészeti Fórum 2002 – a vadgazdálkodásról	276
Páll Endre: A magyar nagyvadgazdálkodás jövőképe	277

Csóka Péter: A világ mérsékelt és boreális övi erdővagyonára	280
---	-----

10 éves a WOOD TECH kiállítás Selmec – Sopron – Miskolc	284 286
--	------------

Rönktozás Miskolcra	287
---------------------	-----

Erdésznők nemzetközi találkozója Győr-Moson-Sopron megyei magánerdő-gazdálkodók találkozója	288 290
Konkolyné dr. Gyuró Éva: A tölgyek kultúrtörténete	292
Erdész tájfutók Európa-bajnoksága	296
Egyesületi hírek	298

Az átmeneti terjedelem-csökkenés miatt szerzőink szíves türelmét kéri a szerkesztőség.

**A lapot
Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az**

» OBSERVER «

OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

OEE Titkárság
tel.: 201-6293, Fax: 212-7518
e-mail: oee@mtesz.hu
Internet cím:
www.quercus.emk.nyme.hu/oee

A szálalóvágás alkalmazásának lehetőségei a Soproni-hegységben

A szálalóvágás olyan erdőfelújítást célzó eljárás, amelynek időtartama 30–60 év, s eredménye egy olyan erdőalak, amelyben az állományalkotó faegyedek kor- és méretbeni különbsége a felújítás időtartamától függ. Külföldi példák és hazai tapasztalatok egybehangzóan bizonyítják, hogy Magyarországon szálalóvágásra csak a bükk főfafajú állományok, s közülük is elsősorban a montán bükkösök alkalmasak.

A Soproni-hegység területén a bükk (*Fagus sylvatica*) térfoglalása – az erdészeti üzemtervek alapján – a következő:

- 1984: 7,6%
- 1994: 10,9%.

Ezzel szemben a Soproni Hegyvidék Erdőgazdasági Tájban a bükkös és a gyertyános-tölgyes klímazónák megoszlása az alábbi:

- gyertyános-tölgyes klíma: 66,5%
- bükkös klíma: 33,5%.

A meglévő bükkösök általában idős korban is elegyesek, őshonos elegyfaják a kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea* s. l.), gyertyán (*Carpinus betulus*), ritkábban hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), valamint a Soproni-hegység területén nem őshonos fajok: lucfenyő (*Picea abies*), vörösfenyő (*Larix decidua*) és az erdeifenyő (*Pinus sylvestris*).

A bükkösök zöme a gyertyános-bükkös (*Cyclamini purpurascetis-Fagetum*), kisebb része a mézskerülő-bükkös (*Gallo rotundifolio-Fagetum*) természetes erdőtársulásokba sorolható, amelyek szárazabb típusai (*Melica uniflora*, *Carex pilosa*, *Luzula luzuloides*, *Aira flexuosa*, *Vaccinium myrtillus*) nem alkalmasak hosszabb időtartalmú felújítóvágásra, így a szálalóvágásra sem.

A Soproni-hegység két nagyobb bükkös erdőtömbjében folytatunk, illetve indítunk szálalóvágásos kísérleteket:

1. Asztalfő
2. Hermes domb

1. Asztalfő

A Soproni-hegység bükkösei közül növénytársulási szempontból különleges helyet foglal az Asztalfő környéki úgynevezett „Roth-féle” szálalóerdő. Az erdőben egymás mellett fellelhetők a gyertyános-bükkös, a mézskerülő-bükkös és a jegenyefenyves-bükkösre jellemző növények (pl. *Carex pilosa*, *Luzula luzuloides*, *Festuca altissima*, *Festuca drymeia*), szálanként előfordul a jegenyefenyő (*Abies alba*), egészséges és természetes úton is jól újul a lucfenyő. A terület különlegessége még az, hogy gyakori a bükk szórványos makktermése. Ilyen körülmények között beigazolódni látszik Roth Gyula feltevése, miszerint az Asztalfő bükköse alkalmas a hosszú időtartamú szálalóvágásos felújításra.

Roth Gyula 1936-ban kezdte meg kísérleteit a mai Sopron 178, 179, 180, 181, 182-es erdőtagok, akkor 60 év körüli 77 ha nagyságú lucfenyő elegyes bükkösében. A kísérlet célja a szegélyes és kombinált (vonalas-csoportos) szálalóvágás hazai lehetőségének vizsgálata volt. Roth professzor a területen 22 támadóvonalat tűzött ki, s kijelölte az első bontást is. A háború miatt a bontásra nem került sor, az ismételt jelölés 1947-ben, majd az első törzsenkénti felvétel is csak 1953-ban történt meg. Az 1961-ben megépült feltárási út lehetővé tette a bontások megkezdését, amelyeket több-kevesebb rendszerességgel 1974-ig folytattak. Roth Gyula halála után (1961) Majer Antal, az Erdőművelés Tanszék vezető professzora 1968-tól vezette a kísérleteket. Sajnos az elhanyagolt és rendszertelen kezelés következtében – részben az állományok elöregedése és rendszeres újulat hiányában – több erdőtag (178, 180, 181) alkalmatlanná vált a kísérlet folytatására. Különböző okok miatt (faanyag-tartalékolás, természetvédelmi moratórium) 1974-től 1995-ig a területen az egészségügyi termeléseken kívül a kezelések szüneteltek. Az Erdőművelés Tanszék 1990-ben elhatározta a kísérletsor felújítását. Ekkor már csak a 182-es tag és a 179/A erdőrészlet állományai mutatták azt a képet, amely a szálalóvágás folytatására alkalmasnak tűnt. 1991–93 között körös mintavétellel megtörtént a faállomány felvétele. 1994–95-ben a 182-es tagban, majd 1998-ban a 179/A erdőrészletben kijelöltük a bontás során kivágandó faegyedeket. A kedvező hóviszonyok lehetővé tették 1995–96 telén a 182-es tagban a munka elvégzését. A bontás utáni években annyira erőteljes-

sé vált a bükk felújulása és a fiatalabb korosztályok növekedése, hogy 1999-ben újabb bontást jelöltünk ki, amelyet a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. 1999–2000 telén végre is hajtott a 23,1 ha nagyságú erdőtagban. A 179/A erdőrészletben 1999–2000 telén ugyancsak megkezdődött a munka, amelyet azonban a gyors hűolvadás következtében fellépő közelítési nehézségek miatt félbe kellett szakítani.

Az elvégzett munkák eredményei:

Sopron 182/A,B (23,1 ha)

1991-ben az állományban szálalóvágásra utaló képet csak a 17-es, 18-as és 19-es támadóvonalak szűk környéke mutatott, a támadóvonalak közötti, valamint 15–17-es kijelölt támadóvonalak közötti idős állományrész csaknem teljes záródású volt, eltekintve néhány kisebb újulatfolttól. A teljes erdőtagra vonatkozó faállományszerkezeti tényezők ezt jól szemléltetik (l. táblázat).

A hektáronkénti élőfakészlet (600 m³/ha) 88%-át a 37 cm-nél (P4-től) vastagabb faegyedek fatérfogata tette ki, ugyanakkor a fiatalabb korosztályok (P1–P3) törzsszám és fatérfogat szerinti elegyaránya elhanyagolható volt. Az újulat- és sűrűség szint faegyedeinek száma igen alacsony, és térbeli eloszlása sem szabályos. Az 1995/96 telén végrehajtott bontás célja a felújult csoportok további felszabadítása és a záródott állományrészek megbontása volt. A bontás erélye elég nagy volt, hektáronként 105 m³/ha faanyag kitermelésére került sor, amely a törzsszám 15%-os csökkenését (316-ról 269-re) eredményezte.

A már ismert okok miatt végrehajtott újabb bontás erélye az előzőnél valamivel gyengébb volt (V%=12,7%; 66 m³/ha; N%=8,5%, 23 db/ha), s elsősorban a méretes, túlkoros fák kitermelésére korlátozódott (l. táblázat). Az állomány becsült élőfakészlete még így is 454 m³/ha, törzsszáma pedig 246 db/ha (csak a 7 cm-nél vastagabb faegyedek figyelembevételével). Az anyaállomány végvágása – az újulás erélyétől és a fiatalabb állományrészek növekedési erélyétől függően – 2–3 lépésben 10–15 év alatt válhat esedékessé.

1. táblázat. A 182-es erdőtag beavatkozás előtti és utáni átmérő-eloszlása

D _{1,3} PRODAN osztályok (cm)	Beavatkozás előtt (1996)		Beavatkozás után (1996)		Beavatkozás előtt (2000)		Beavatkozás után (2000)	
	N (db/ha)	V (m ³ /ha)	N (db/ha)	V (m ³ /ha)	N (db/ha)	V (m ³ /ha)	N (db/ha)	V (m ³ /ha)
0–6,9	7181	0,00	–	–	–	–	–	–
7–14,9	69	3,90	65	3,85	65	–	65	–
15–24,9	49	14,68	48	14,52	48	–	47	–
25–36,9	52	51,76	47	47,79	47	–	44	–
37–50,9	73	184,90	56	148,79	56	–	48	–
51–69,9	67	295,13	50	257,26	50	–	41	–
70–	6	49,78	3	22,87	3	–	1	–
Összesen	316	600,14	269	485,08	269	520	246	454

Sopron 179/A (7,6 ha)

Az erdőrészlet faállományszerkezeti szempontból nem egységes. Szálaló szerkezethez hasonló képet csak az egykori 22-es támadóvonal mentén húzódó állományrész mutat, az erdőrészlet zöme egyszintes, záródott idős bükkös (gyér újulattal), illetve nyugati szegélye elegyes (bükk, vörösfenyő, lucfenyő, hegyi juhar, kislevelű hárs, gyertyán, kocsánytalan tölgy), ugyancsak egyszintes erdő (nemeslomb újulattal). Az 1992-ben becsült élőfakészlet 636 m³/ha, míg a törzszám (7 cm felett) 549 db/ha volt. Az állomány ilyen paraméterek mellett csak nehezen állítható be a szálalóvágásra, s akkor is csak úgy, ha az anyaállomány végvágását szinte a biológiai vágáskorrig kinyújtjuk. Első – 1998-ban meghatározott – célunk a bükk és a lucfenyő felújulási feltételeinek javítása és a fiatalabb állományfoltok felszabadítása volt. Ennek érdekében 2000-re a kb. 700 m³/ha-ra „hízó” állományt bontásra jelöltük ki (V=76 m³/ha, N=46 db/ha). A bontás végrehajtása után 2001-től a felújulás robbanásszerű megindulását várjuk, s ennek függvényében határozzuk meg a további kezeléseket.

Eddigi tapasztalataink:

- az utóbbi, erőteljesebb bontások hatására fokozódott a makktermés, és rohamos növekedésnek indultak a felszabadított fiatalabb állományfoltok,
- a gyertyán érdekes módon nem zavarja a bükk felújulását, s gyomkonkurencia sem jelent meg számottevően,
- a bükk mellett kiválóan újul a lucfenyő is, de tartós árnyalásban elpusztul,
- az állomány alkalmasnak látszik a szálalóvágásos felújításra.

2. Hermes domb

Tanszékünk 2000-ben a Hermes domb 152 A, B és 153 B, C erdőrészletek alkotta erdőtömb 97 éves elegyes

bükkösében állított be vonalból kiinduló szegélyes, illetve vonalas szálalóvágásos kísérletet. A területen 4 támadóvonalat tűztünk ki (az egyik É–D irányú főnyiladék).

A támadóvonalak kitűzésének szempontjai:

- a 153/B, C erdőrészletekben a már 1–3 m magas „újulattal” lehetőség szerint mielőbbi felszabadítása,
- a 153/B, C erdőrészletekben lévő erdei gyalogút mentén helyenként megjelent újulattal felszabadítása feltétlenül indokolt, s a gyalogút mind támadóvonalként, mind közelítőnyomként felhasználható,
- a 152/A, B erdőrészletekben alig található újulattal, ezért a támadóvonal kialakításánál ezt a szempontot, valamint a faanyag közelítésének lehetőségeit kellett figyelembe venni,
- mindkét erdőtag határán lévő ún. főnyiladék kiválóan alkalmas a faanyag közelítésére, valamint az erdőszegélyhatás következtében, a helyenként megjelent újulattal lassú, fokozatos felszabadítása szükséges.

A támadóvonalak nyomán 4 méter széles pásztát vágatunk. Ennek célja egyrészt egyfajta szegélyhatás megteremtése, másrészt a kitermelendő faanyag közelítésének megkönnyítése. A támadóvonalak mentén mindkét irányban (kivéve a műúthoz legközelebbi támadóvonalat, ahol csak a hegy felőli, tehát az úttól távolabbi részen történik majd a bontás – 1-1 fahossz (20–25 m) szélességben a már megjelent újulattal mennyiségétől függően – kijelöltük az első bontás során kikerülő faegyedeket úgy, hogy a bontás erélye a támadóvonalától a zárt állomány felé haladva fokozatosan csökken. A 31,8 ha nagyságú területről a kikerülő faanyag mennyisége nem jelentéktelen: 1180 m³ (36 m³/ha).

A támadóvonalak mentén a kijelöléskor e következő szempontokat kellett figyelembe venni:

• a 153/B, C erdőrészletekben a már 1–3 m magas újulattal felszabadítása és a támadóvonalától távolabbi lévő törzsek kiközelítése is megoldható legyen,

• a fenti erdőrészletekben előforduló száraz, acidofil gyertyános-kocsánytalan tölgyesek (*Luzulo-Carpinetum*) társulás-fragmentumokat érintetlenül hagytuk,

• az egész területen helyenként csoportosan vagy szálanként előforduló feketefenyőt (*Pinus nigra*) a lehetőségekhez mérten kivágásra jelöltük,

• az idős kocsánytalan tölgyek (*Quercus petraea* s.l.), madárcseresznye (*Cerasus avium*), barkócaber-kenye (*Sorbus torminalis*), mezei juhar (*Acer campestre*), hegyi szil (*Ulmus glabra*) egyedek nem kerültek kijelölésre, még akkor sem, ha egészségi állapotuk ezt indokolta volna,

• a lucfenyő (*Picea abies*) beteg, idős egyedeit kivágásra jelöltük, azonban az egészséges, de növekedésben igen visszamaradt egyedeit kíméltük.

Az első bontást követően az újulattal felverődésének függvényében 2–5 év múlva a bontás folytatódik a már érintett területen, illetve újabb 1-1 fahossz szélességben az érintetlen állományban. A felújítás addig tart – előreláthatólag 20–30 év –, ameddig a támadóvonalak közötti idős állományrészek teljes egészében fel nem újulnak. Ezzel a módszerrel elérhetjük azt, hogy a gerinctől a völgy felé vezetett felújítóvágás következtében a völgy felőli („határos”) állományrész végvágása lesz az utolsó.

Bár a bükk térfoglalásának növelése indokolt a Soproni-hegységben, felújítási eljárásai közül a legkevésbé alkalmazható a szálalóvágás, amely viszont feltétlen kívánatos a lakott területekkel, utakkal és vízfolyásokkal határos erdőtömbökben.

Biomassza fából

A Mecseki Erdészeti Rt. lesz az egyik alapanyag szállítója a pécsi Pannonpower Rt. biomassza energiatermelő programjának. Az országos erdészeti cégekhez hasonlóan a faágazat mellett a baranyai vállalatnál is kiemelt hangsúlyt kap a vadgazdálkodás rendezése.

A végső aláírásra váró szerződés szerint a Mecseki Erdészeti Rt. évi 80 ezer tonna alapanyagot szállít majd a Pannonpower Rt. biomasszával működő új erőművi blokkja számára. A baranyai erdészeten kívül a Somogyi Erdészeti Rt. és néhány kisebb erdőgazdálkodás hasonló szerződés aláírására készül az energetikai céggel, amelynek évente mintegy 310 ezer tonna faanyagra lesz szüksége a blokk üzemeltetéséhez.

– Számunkra konkrét gazdasági előnyöket is tartalmaz a megállapodás, hiszen az erőmű számára szállított fa ára 7000 forint/köbméter, míg a farostfáért jelenleg 5500 forintot fizetnek köbméterenként. Ugyancsak nem mellékes, hogy az első lépcsőben 10 évre szóló szerződés hosszú távon piacot biztosít az erdeinkben kitermelt fa számára – tájékoztatott az újdonságról *dr. Papp Ti-vadar*, a Mecseki Erdészeti Rt. termelési vezérigazgató-helyettese.

A beszállítói szerződés kapcsolódik a Pannonpower Rt. erőmű-beruházási projektjéhez, amelynek keretében egy gázüzemű és a biomassza üzemű blokk kiépítésére is sor kerül. A várhatóan 2004-ben termelésbe álló új egységek közül az utóbbi úgynevezett „zöld áramot” állít majd elő.

Magyarországon a biomassza hasznosítása jelenleg 4,5 százalékos szerepet kap az energia-előállításban. Miután az európai unió átlag ennek megközelítően háromszorosa, komoly áttörésre lehet számítani ezen a téren, ugyanis napjainkban a fa az egyetlen újratermelhető energiaforrás.

A Mecseki Erdészeti Rt. – de a többi erdőgazdálkodással foglalkozó cég – számára is komoly kihívást jelent annak a kettősségnek a kezelése, amelyet a Nemzeti Földalapról szóló 2001. évi törvény eredményezett. A jogszabály a védett, illetve a védendő területek kivételével a Nemzeti Földalapba sorolja a korábban a Kincstár kezelésében lévő földeket, amelyek értékesítési formája eladás vagy haszonbérlet is lehet. Baranyában a közeljövőben levendő térségekkel együtt megközelítőleg 50-50

százalék az eredményérdekeltektől gazdálkodásra kijelölt, illetve a védett területek aránya, de a Gemenc, illetve a Mátra térségében az utóbbi kategória elérheti a 70–80 százalékot is. Szakemberek szerint a tulajdonviszonyok tisztázása, a természetközeli és eredményérdekeltektől tevékenység összehangolása mellett az ágazat számára a hosszú távra szóló va-

Tanévnyitó

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Tanácsa az Erdőmérnöki Kar Tanácsának előterjesztésére

Tiszteletbeli Doktorrá

(**Doctor Honoris Causa**) avatta:

Dr. Gencsi László

okleveles erdőmérnök, nyugalmazott egyetemi tanárt.

Az Ember az Erdőért Alapítvány Kuratóriuma az erdők érdekében kifejtett több évtizedes munkájának elismeréseként

Ember az erdőért Emlékérmek

adományoz:

Dr. Leskő Katalin biológia-földrajz szakos tanár, kutató

Fejes László okleveles erdőmérnök

Csuka Imre okleveles erdőmérnök részére.

Az Erdőmérnöki Kar előterjesztésére a Nyugat-Magyarországi Egyetem Tanácsának döntése értelmében a legmagasabb hallgatói kitüntetésben,

Alma Mater Emlékéremben

részesül:

Tátrai Gábor okleveles erdőmérnök

Cseke Bence okleveles erdőmérnök.

Lux András okleveles kohómérnök, Egyetemünk volt hallgatója és oktatója *felajánlása* alapján:

Dr. Kántás Károly professzor úr emlékére, számítástechnika tárgyból nyújtott kiváló teljesítményéért

Zsilvölgyi László erdőmérnök-hallgató,

Dr. Proszty János professzor úr emlékére, kémia tárgyból nyújtott kiváló teljesítményéért

Tóth Ildikó környezetmérnök hallgató jutalomban részesül.

Tiszteletdíplomás adományozása Gyémántoklevélben részesülő okleveles erdőmérnökök:

Festő Szabó László, dr. Kassay F. László, Lessényi Béla, dr. Madas László,

gyonérdekeltektől gazdálkodás kialakítása lehet az optimális.

Turós László tájékoztatói igazgató a hazai erdőgazdálkodást és agráriumot fenyegető komoly problémára is felhívta a figyelmet. Baranyában a térség eltartóképességének négyszeresére tehető a szarvasok és a vaddisznók száma, és az arányok országosan sem jobbak. Különösen riasztó a nagyvadaknak a nyugati országrészben tapasztalt koncentrálódása.

(*Néprítség*)

Mayer György, Molnár István, Pechtol István.

Aranyoklevélben részesülő okleveles erdőmérnökök:

Bárdfalvy Ferenc, Búzasi László, Cebe Zoltán, Chrenóczy Nagy László, Csepregi János, Csima István, dr. Dallos József, Daróczy Ambrus, Dvorszki József, Haják Gyula, Horváth Zoltán, Hulják József, Járasi Lőrinc, dr. Juhász Imre, dr. Király László, László György, dr. Marjai Zoltán, dr. Marschall Gyula, Mester György, Mészáros Gyula, Nagy József, Nagy Zoltán, dr. Páll Miklós, Regős (Rottenbücher) István, Söth Ervin, Szepesi András, Tenkely Tibor, Tikos Jenő, Tuzson Tihamér, Varga László, Vaszi Andor.

1 éves fehérvár csemete eladó három méterben 4-25 milliméterig. Ár megegyezés szerint megtekintés után.

**Domokos Gergely
Ebes, Csemetekert
Tel.: (52) 366-014**

Az Egri Erdészet a valaha is köztermesztésben állt (álló), eltűnően lévő, de még fellelhető almafajtákból gyűjteményt kíván létrehozni. Ezek legtöbbje ma már csak erdészszak udvarán, kertjében található meg. Kérünk mindenkit, aki ritkább alma jelenlétéről tud, jelezze ezt Garamszegi István felé a 36/410-734-es telefonon.

Ambíciózus, elsőéves-levelezős vadgazdamérnök hallgató igen jó számítógépes ismeretekkel erdészeti vonalon megbízható, szakirányú, illetve más természetű, hosszú távú munkahelyet keres. Garai Gergely. Tel.: 06-20-540-5358

Erdészeti Fórum 2002 – az Akadémián

A Magyar Tudományos Akadémia, Agrártudományok Osztálya, Erdészeti Bizottsága, mérsékelt érdeklődés mellett tartotta meg a 2002. évi Erdészeti Fórumát. Mottóként használták a meghívón gróf Széchenyi Zsigmond, *Abogy elkezdődött* c. könyvében írt, ma már örökérvényű sorait, mely szerint: „A vadászat: Vadűzés és erdőzűgás. De több erdőzűgás.”

A fórum tárgya, *A vadgazdálkodás időszerei a XXI. század elején* valóban aktuális téma. Ezt igazolták is a neves szakemberek részéről elhangzott, modern vetítőeszközökkel látványosan megjelentetett előadások.

Az előadók és a témák megérdemlik, hogy a témacímeket és a legfontosabb szakmai megállapításokat az alábbiakban közreadjuk.

Pintér István, az FVM vadgazdálkodási és halászati főosztályának helyettes vezetője elmondta, hogy az elmúlt évben a vadgazdálkodás árbevétele mintegy 5 százalékkal növekedett az előző évhez képest. Az utóbbi idő egyik legjelentősebb problémájának nevezte, hogy nagymértékben megnövekedett a vadkár, ami a múlt évben elérte az 1,4 milliárd forintot. A vadkár leginkább a Délnyugat-Dunántúlon vált jelentőssé. Példaként említette, hogy Somogyban a múlt évben 400 millió forint volt a vadak által okozott kár.

A vadkár enyhítése végett az ideai vadászati szezonban már a vadászati hatóságok az éves lelövési tervek elkészítésénél megemelték a vadásztársaságok kilövési kötelezettségét.

Magyarországon jelenleg mintegy 85–90 ezer szarvas, 85 ezer vaddisznó, 20 ezer dámszarvas, 10 ezer muflon, 300 ezer őz, továbbá mintegy 500–550 ezer mezei nyúl, 700 ezer fácán és mintegy 50 ezer szürke fogoly él. Az főosztályvezető-helyettes szerint az idei év szintén kedvező lehet a vadgazdálkodás számára árbevételi szempontból, amennyiben az időjárási feltételek megfelelően alakulnak.

Úgy tervezik, hogy ebben az évben az árbevétel meghaladja a 14 milliárd forintot és az eredmény is 1 milliárd forint felett alakul majd.

A magyar vadgazdálkodás árbevételeinek 50 százaléka a külföldi vadászturizmus biztosítja, továbbá jelentős a hazai bér vadászatból származó bevétel is, a lelőtt vadexport ugyancsak nagy hányadot biztosít a bevételből és a múlt

évben az élőnyúl-kivitel is sokban hozzájárul a bevételek emelkedéséhez.

Dr. Máttyás Csaba intézetigazgató (Nyugat-magyarországi Egyetem): Számítalan probléma húzódik meg a vadgazdálkodásban (vadkár, kerítések, földtulajdonosok igénye, természetvédelmi előírások stb.), amely keresi helyét, az erdőgazdálkodással együtt a gazdaságban. *Sebezhető a vadgazdálkodás*. Ökológiai szempontból elképzelhető az erdő patások nélkül, de sok más indok miatt nem. Ökoszisztéma, szemléletű gazdálkodást kell folytatni, amelynek része az ember is. Szükséges a biodiverzitás, a természet sokszínűségének védelme.

Dr. Kőbálmay Tamás, a Vadgazdálkodási Albizottság elnöke *A nagyvad gazdálkodási aktualitások* című előadásában, bemutatta, hogy az elmúlt évtizedben a gímszarvas öt és félszeresére, a dám részben, az őz négyszeresére, a muflon négyszeresére és a vaddisznó tízszeresére duzzadt, növekedett. Ezért is erősebb mennyiségű szabályozásra van szükség, pedig még a belső- és külső kíméletlen vadász, orvvadászat is működik. A vadászatba erőteljesen betört a pénzvilág.

Dr. Mészáros Károly intézetigazgató (NyME) és *Pintér István* FVM főosztályvezető helyettes: *A vadgazdálkodási teszttüzem-bálózat fenntartásának lehetséges előnyei*. A vadászat piaci funkciói felértékelődtek és ki kell alakítani olyan információs rendszert, amely segítségével, az ökológiai és ökonómiai adatok felhasználásával megbízható következtetések levonását teszi lehetővé. Feltűnő adat került közlésre: a vadgazdálkodási ágazat 2001/2002. éves országos árbevétele: 12 892 millió forint, a kiadás 12 903 millió forint, míg az eredmény 799 millió forint volt.

Dr. Csányi Sándor tanszékvezető (Szent István Egyetem): *Az Országos Vadgazdálkodási Adattár működtetésének tapasztalatai*. Az OVA adatai hivatalos közokiratnak számítanak, ha azokat a törvényi előírásoknak megfelelően kiadják. Az Adattár nem vizsgálhatja a vadgazdálkodók tevékenységét, mérlegadatokat helyességét. Az OVA titoktartásra kötelezett.

Nádas József igazgató, Állami Erdészeti Szolgálat, Kaposvár: *Vadkárhelyzet, vadkárgondok Somogyban*. Mérhetetlenül magas a nagyvadlétszám Somogyban. Hogy mennyi? Nem tudja

senki, mert a vadkárbecslés spekulatív adat. Az viszont tény, hogy például Somogyban 4000 db vaddisznó a fenn tartható, de 2001-ben 11 000 db-ot lőttek. Az erdővédelmi kötelezettség növekszik, nő az erdőművelés költségigénye, a természetes erdőfelújítás feltételei eltűnnek, az idős erdőállományok fennmaradnak, mert a véghasználatokat drasztikusan korlátozni kell. Őrült kerítésépítés indult meg az erdőgazdaságoknál, csak így lehet felújítani az erdőket. Az 1971. évi 4000 db nagyvadkilövés 2001-ben 25 000 db-ra emelkedett. A 2001-es esztendőben a megyében kifizettek 400 millió Ft mezőgazdasági vadkárt, 56 millió Ft erdei vadkárt és 300 millió Ft-ot kerítésépítésre (8064 ha erdőfelújításra). Feladat: jelentősen kell növelni a nagyvadlelövést, vadlétszám becslés helyett vadszámlálással kell megállapítani a tényleges nagyvadlétszámot, jobb erdővédelmet kell biztosítani.

Dr. Demeter András KÖM-TvH főosztályvezetője: *Az EU természetvédelmi jogszabályainak hatása a magyar vadgazdálkodásra*. Összefoglalóan megállapította, hogy az EU csatlakozás remélhetőleg nem okoz nagy gondot Magyarország számára, de leginkább a vadászoknak. A madárvilág fokozott védelme várható, de a jelenleg vadászható madárfajok számát nem akarják csökkenteni. Nem teljesíthetetlenek az EU csatlakozási előírások. Azokon a területeken, ahol eddig vadászni lehetett, ott továbbra is lehet vadászni.

Dr. Faragó Sándor intézményigazgató (NyME): *A magyar vízivadgazdálkodás jelene és jövőképe*. A bemutatott grafikonok és adatok azt bizonyítják, hogy a jelenleg vadászható vízivad-fajok száma vélhetően növekedett, mert kismértékben növekedtek a terítékadatok. A Ramsári egyezmény nem zárja ki a vízi vad bölcs hasznosítását.

Jung László vezérigazgató (Egererdő Rt.): *A vadgazdálkodás és a természetvédelem gyakorlati tapasztalatai*. Fontos az erdei ökoszisztéma fenntartása. Az erdő alkalmazkodóképességű és önfenntartó erejét biztosítani kell. Ahol ez megsérül, ott jelentősen kell apasztani a nagyvadlétszámot.

Rádi József vezérigazgató-helyettes (Gemenc Rt.): *A gemenci területeken túltartott a nagyvadállomány*. A csökkentés minőségi (pl. agancssúly-növe-

kedés) javulást eredményez. A természetvédelem jelentős mértékben léptet életbe korlátozásokat (pl. őshonos nemes nyár). Mindenképpen kompromisszumot kell kialakítani a természetvédelem, az erdőgazdálkodás, a vadgazdálkodás között.

Feiszt Ottó vezérigazgató (Zalaerdő Rt.) OMVK elnöke: *A civil szervezetek helye a vadgazdálkodásban*. Egységes vadászati érdekképviselet kellene. Ez ma törvénymódosítás nélkül nem megy, de együttműködésre mindenképpen szükség van. Sok megoldandó téma van:

a vadászat helye a természetvédelemben, jogszabályi túlszabályozottság, rossz színben tüntetik fel a vadászatot stb. Fontos a vad és élőhelye védelme, mert csak így maradhat fenn a vadászat, vagy pedig nem fogunk vadászni.

Dr. Balázs István

A magyar nagyvadgazdálkodás jövőképe

Fenti címmel az Erdészeti Lapok ez évi július-augusztusi számában jelent meg Rakk Tamás írása.

Rakk Tamás erdőmérnök, kolléga, akinek néhány szakmai cikkét, sőt könyvét is elolvastam és bár több alkalommal véleményem, álláspontom elterít az alkotótól, ám összességében, egy szakmájáért tevékenykedő, az erdő-vadat szolgáló és ezáltal a természetet, a maga összetett egységével védő szakembert véltem benne megismerni.

Ám a fent idézett című cikk – vagy nem tudom, minek nevezem – megdöbbentően eltérő képet mutat. Már az indítás hajmeresztő:

„A magyar nagyvadgazdálkodás jövőképe: rendkívül alacsony szabaderületi vadlétszám, ehhez kötődő minimális vadászati lehetőség mellett a zárt rendszerű vadgazdálkodás (nagybetűvel) országos hálózatának létrehozása, ezzel a magyar vadászat hírnevének megőrzése, az érték és haszontermelő képességének fokozása.”

Tehát a ZRV (nagybetűvel) a magyar vadászat hírnevét megőrzi és értékét – gazdasági hasznát (nyereségét) fokozza. Ezt még elképzelni is lehetetlen, nem megvalósítható.

De a szerző folytatja:

„A szabaderületi nagyvadlétszám drasztikus – és persze vagy lehetőleg szakszerű – csökkentése az elkövetkező 4-5 évben megkerülhetetlen evidencia.”

Tényleg nagyszerű megoldás, 4-5 év alatt drasztikusan, de szakszerűen lelőni a nagyvadállományt, hogy károkozása megszűnjön, de az is evidens (habár jobban szeretem a magyar kifejezéseket), vagyis nyilvánvaló, hogy ha egy nagyvad marad, az is eszik, károsít, tehát drasztikusan kiirtandó.

A következő bekezdésekben a mező- és erdőgazdaságban jelentkező vadkárral foglalkozik, megállapítja, hogy a jelenlegi helyzet tarthatatlan, a tényleges kárnagyságot általában tompítják. Ez igaz, de a megoldás:

„Az erdei károk megszüntetése csak a nagyvad eltávolításával lehetséges, mert a költségnövelő infláció, a faárak csökkenése, a fapiac összeomlása, az önköltség emelkedése miatt amúgy is tragikus gazdasági helyzet nem engedi meg, hogy a természettől ajándékba kapott magvakat a szarvas és vaddisznó egye meg, mert azok idegen csak méregdrága csemetével pótolhatók, amit ismét a vad rág le.”

Fentiekkel kapcsolatban néhány kérdésem lenne. A felsorolt összes vadgazdálkodást hátrányosan befolyásoló tényező kiküszöbölhető, ha kiirtjuk a nagyvadállományt? A szarvas okozza az inflációt vagy a fapiac összeomlását és nem kellene az önköltség emelkedését házon belüli vizsgálatokkal elemezni, feltáró piackutatást végezni, megfelelő csemetét nevelni és nem méregdrágát vásárolni?

A többi kérdésemet nem teszem fel, mert nem kívánok mint nyugdíjas, súlyosabb vadgazdálkodási kérdésekbe bonyolódni. A vadkárelhárító kerítések túlzott mértékű építése tényleg tarthatatlan és a biodiverzitást semmiképpen sem szolgálja, a ZRV (nagybetűvel) igen!?!?

A cikk ezek után nem „sőhajtozik” együtt a természetvédelemmel, az erdei ökoszisztémát féltő „a megfelelő kölcsönös előnyöket nyújtó erdész-vadász együttműködést hangoztatókkal, hanem kijelenti, hogy az egyetlen, mindent megoldó, sőt számtalan előnnyel járó ZRV (nagybetűvel) rendszer a kérdés kulcsa.

Tehát a drasztikusan 4-5 év alatt lelőtt vadállomány helyett 10-12 darab 10-12 ezer hektár nagyságú bekerített vadaskertet kell létesíteni, olyan termőhelyen, ahol a termőhelyi adottságok miatt fatermesztés (erdőgazdálkodás) nem lehetséges.

A szerző úgy gondolja, hogy javaslatának elfogadásához szükségtelen holmi áltudományos és körmönfont elemzések elvégzése és mindenki értékelné fogja az elért eredményt.

És ezek után következnek a bizonyítékok:

1. „A drasztikus állománycsökkentés átmeneti vadászati árbevétel-növekedést okoz, egyben a megmaradó vadállomány-minőséget jelentősen növeljük.” Ezzel szemben az árbevétel csak többelthússal növelhető, mert a bérvadásztatás útján elejtett trófeás vad értékesítése máris kétséges, de a vadhús iránti kereslet is korlátozott, így az árbevétel-növelés csak elméleti szinten valószínű, a valóságban nem.

A minőségnövelés pedig elméleti szinten sem, mert ami nincs, azt nem lehet javítani és a drasztikusan apasztott állomány maradékával vadgazdálkodjon a végrehajtó, aki a kiváló, „minőségű magyar vad iránt elkötelezett” – állítja a szerző – és ezt 10-12 darab 10-12 ezer hektáros állatkertbe kívánja bekényszeríteni. Áltudományos elemzés nélkül merem a következőket leírni, hogy az elképzelés nemcsak torz, hanem egyenesen káros.

2. A ZRV (nagybetűvel) kezelési mód meghatározását szóról szóra idézem, olyan érthetően és szép magyarsággal íródott:

„A ZRV (nagybetűvel) az élőhelyek és a populációk dinamikáját figyelembe vevő, ökoszisztéma kezelési mód, amely az ökológiai összefüggéseket mérlegelve végez ökonómiailag is eredményes természeti erőforrás vadgazdálkodást. Alapeszménye, hogy a biodiverzitás elemében a vadat a föld egyik megújuló természeti erőforrásának tekintik.” (Nem élőlény, hanem a piacgazdaság egyik árucikke.)

Aki ezen körmönfont mondatfüzés értelmét megfejtí, azonnal észreveszi az alapvető tévedést: egy szűk ketreche bezárt állatra a bent lévő élőhely dinamikáját bármely ökoszisztéma képtelen érvényesíteni, mert ilyen nincs. A 10 ezer ha-os vadaskertbe bezárt szarvaspopuláció (egy populáció legalább 100 darabos törzsállományból áll) élőhelye azonos egy szűk ketreccel, ráadásul dúszítva még egyéb állatfajokkal.

3. „A zártkertekben magas szintű intenzív vadföld-gazdálkodás szükséges.” A vadaskertek létesítésénél alapfeltételként szerepelt a rossz termőhelyi adottság, amely erdőgazdálkodásra is alkalmatlan. Hogyan lehet intenzív, magas szintű vadföldgazdálkodást folytatni az ilyen silány területen, azon alapvető feltétel mellett, hogy termelékeny mezőgazdasági munkát csak megfelelő termőtalajon lehet végezni?

4. „Természetszerű erdőgazdálkodás alkalmazása”

A szálaló üzemmód, a természetes felújítás végrehajtása bent a kertben megvalósíthatatlan. A „természettől ajándékba kapott magvakat” a vad csak a szabad területen eszi meg, a kerítésben nem? A szerző nem járt Gyulajban, vagy egyéb bekerített vadászkeret térben, ahol nemcsak a csemetét, a cserjét és az újulatot rágtá le a szarvas vagy dāmivad, hanem az álló törzsek alsó ágait is, olyan magasságig, amelyet a két hátsó lábára felállva el tudott érni?! Egyedi védekezés, kerítés a rendszeren belül pedig a rendszer kudarcát jelenti és még tovább csökkenti az amúgy is szűk életteret.

5. „A kerítésben élő valamennyi vadfaj szigorú selejtezése, ugyanakkor kulturált vadásztatás, amelyben a bérkilövő nem veszi észre, hogy zárt területen vadászik. A nagypénzű vendégeknek sokkal biztonságosabb feltételeket biztosíthatunk a sikeres zsákmányszerzéshez”. A bérkilövő gazdag külföldiek között nem egy igazi vadászember és gyermeteg elképzelés, hogy ne vegye észre a kerítésen belüli vadászatot, és elég egy is, aki barátainak, ismerőseinek tapasztalatait elmondja, továbbadja és az ilyen mérvű szervezést joggal becsapásnak, hazugságnak minősíti, mely elmarasztaló jelzőket azután már nemcsak az illetékes „ZRV” (nagybetűvel) csodakertre vonatkoztatják, hanem az egész magyar vadászatra. A zártkerti vadásztatásnak külön etikája és árjegyzéke van, amely a már menni nem tudó, esetleg félig vak nem vadász csak síszer vendégek igényeit elégíti ki, de semmiképpen a nagypénzű és igényes vadászokét.

6. „A rendszerben élő (legyen a kerítésben élő) vad minőségének fokozatos javítása érdekében kiváló képességekkel rendelkező egyedek vásárlására is lehetőség nyílik.”

A minőségjavítás vonatkozásában csupán egy példát kívánok megemlíteni: Kaszópusztát. Cinege volt honvédel-

mi miniszter 25 000 ha nagyságú, kiváló élőhellyel rendelkező, magas hozamú, értékes erdőállományt, a benne lévő rétekekkel mezőgazdasági beszögelésekkel és eszményi vízhálózattal (átfolyó patakok, pangó vizek, források) kerített be.

A bekerített tájon élt hazánk egyik legértékesebb gímszarvas törzse, kimagasló minőséggel és az erdőgazdálkodást nem akadályozó állomány nagysággal. A kerítés „jótékony” hatása már az első évben jelentkezett. A szarvasbőgés időszakában az évtizedek óta ütemesen ismétlődő helyváltoztatások (vándorlások) váltóin a bögőhelyekre igyekvő szarvasbikák a közben felépített kerítésbe ütköztek. A be- és kifelé igyekvő agancsosok közül legalább 100 db (pontos számuk a lopások és elhallgatások miatt nem véglegesíthető) a kerítés mellett elpusztult. A veszteséget még fokozta, hogy a dögökön talált trófeák szerint zömmel a bikák elitjei az érett és érmes egyedek végeztek önmagukkal.

A kerítésen belül szakszerű vadgazdálkodással igyekeztek a minőséget megőrizni. Költségeket nem kímélő ráfordításokkal művelték a vadföldeket, takarmányozták a vadállományt. (A HM milliárdjai kibírták a felhasznált néhány milliót.) A legnagyobb erőfeszítések ellenére a szarvas állomány minőségileg leromlott és 5 év múlva már egy bronzérmes bikát is nehezen találtak a kerítésen belül, ahol a korábbi években évente 4-5 aranyérmest ejtettek el. Hasonló kudarcot vallottak több vadászterületen a vérfrissítés vagy minőségjavítás céljából betelepített „kiváló képességekkel rendelkező” egyedek kihelyezésével, de nem azért, mert elvándoroltak és máshol javították az állományt, hanem azért, mert új élőhelyén szokatlan és idegen körülmények (táplálék, éghajlat, betegségek, magatartási viszonyok stb.) miatt kénytelenek a többséghez alkalmazkodni és minőségjavító szerepük jelentéktelen. Egyértelműen igazolható, hogy a gímszarvas és őz csak kicsi (néhány hektáros) istállózott kertekben tartható minőségjavító céllal, ahol tápok, csontfejlesztő tápkeverékek folyamatos adagolásával elérhetjük a minőség megtartását, sőt a trófea értéknövekedését is.

A nagyobb 10–15 ezer ha-os kertekben esetleg hústermelési céllal érhetünk el eredményeket, de a gazdasági mutatók (a takarmányozás, fenn-

tartási költség stb.) és az értékesítés – a vadhús-piac jelenlegi nyomott helyzete miatt – kérdésessé teszik a létesítést.

7. A cikk EU csatlakozással kapcsolatos fejtegetéseivel most nem foglalkozom (különálló témaként csak több oldalas terjedelemben lehetne érdemben válaszolni), csupán egy dologra szeretném a figyelmet felhívni. Földünk – bolygónk – léte és fennmaradása évről-évre veszélyeztetettebb. A természet- és környezetvédelem világszerte – így az EU-ban is – folyamatosan a természetes állapot megőrzésére és megmaradására törekszik és érdekében komoly intézkedéseket hoz, továbbá ráfordításokat végez.

A ZRV (nagybetűvel) beleilleszthető ebbe az irányzatba? Nem jelenti a még sokat érő és nagyra becsült állapot – magyar vadgazdálkodás – falanszter rendszerbe kényszerítését? Úgy gondolom, többet veszítenénk a réven, mint nyernénk a vámon – hangzik sóhajtozásom.

8. A jelenleg érvényes 10 éves vadászati jogot bérbeadó szerződések lejártával pedig a ZRV (nagybetűvel) útján a „felhalmozódott számtalan probléma megoldódik”, mert a földtulajdonosok saját birtokukon vadászhatnak. Természetesen szakszerűen, minőségjavító selejtezéssel ejtik el a nem létező vadat.

A 10–12 kertben pedig élhet a magyar gímszarvas értékeit megőrző és átmentő állomány, sőt értékeremtő alternatívával és együtt az egyéb értéket hordozó vadfajokkal, mint a vaddisznó, a dāmivad, az őz és a muflon is. Azt hiszem, fentiek lehetlenségét nem kell bizonyítani, mégis kiegészíteném azzal, hogy 2002 tavaszán hazánkban a vadállománybecslés adatai szerint

82 572 db szarvas
22 107 db dāmivad
319 553 db őz
9 577 db muflon

élt.

Tudjuk azt, hogy a becslések adatai nem megbízhatóak, de tájékoztatást adnak.

A zártkertekben a legnagyobb vad-sűrűséget elképzelve sem tartható több szarvas, mint két-három törzs, azaz 200–300 db, ráadásul őz, dām, muflon és vaddisznó is terheli az élőhelyet. De csak szarvasra összpontosítva 10–12 kerítés 2000–3600 db szarvast tud befogadni. Ennyi, a zárt körülmények között, bizonyára megőrzi és átmenti a világhírű magyar szarvas értékeit.

Szerencsére vannak még tárgyilagos emberek, mint *dr. Jánoska Ferenc*, aki vaddisznós kertekről beszél és meg sem említi a többi vadfaj kényszerzubonyba nyomorítását.

Befejezve a hozzászólást elnézést kell kérnem esetleges helytelen hangvételű véleményemért. Ezen megnyilatkozások nem személy ellen szólnak, hanem a téma ellen, amely részemre nemcsak idegen, de ráadásul rendkívül káros is. Úgy gondolom, a gyakorlat sokkal egyszerűbben és jobban megoldja a feladatot. Minden józan szakember egybehangzóan elismeri, hogy a jelenleg hazánkban élő nagyvadállomány túlzottan nagy létszámú. Mennyiségét lényegesen, de nem drasztikusan csökkenteni kell.

A csökkentés mértékét és ütemét, a fennmaradó állomány nagyságát, az élőhelyen tartózkodó vadfaj minősége alapján kell szabályozni.

A gímszarvas esetében a délnyugati dunántúli szarvaspopulációk feltétlenül nagyobb létszámot és életeret érdemel-

nek, mint a közepes vagy gyenge tróféát növesztő veszprémi vagy mátrai szarvas (azokat még kerítésben is tarthatják).

Kölcsönös engedményeken alapuló megegyezés szerint minden tájegységben az illetékes szaktbizottságok által kialakíthatók azon létszámra és gazdálkodásra vonatkozó előírások, melyek hosszú távon fenn tarthatók és tényleg megőrzik a magyar vadászat és vadgazdálkodás nemzetközi hírnevét, mely eddig is és a jövőben is nemcsak erkölcsi megbecsülést jelentett, hanem számtalan közvetlen és közvetett gazdasági eredménnyel járt.

A három ágazat szakemberei (mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és vadgazdálkodás) és az illetékes hatóságok képviselői (FVM-KÖM) együttes akcióval és ésszerű egyeztetések útján hosszú távra megoldhatják a zökkenőmentes együttműködést, a magyar nagyvadgazdálkodás jövőjét.

Páll Endre

Az OMVV Vadgazdálkodási Tanácsának közleménye

Az elmúlt hetekben több folyóiratban nagy nyilvánosságot kapott – egy különféle címeken megjelenő írás – a magyar nagyvadgazdálkodás jövőképét „előrevetítő” cikksorozat Rakk Tamás tollából. A Zárt Rendszerű Vadgazdálkodás (ZRV) propagálása, annak a nagyvadgazdálkodás szinte egyetlen jövőbeni fejlesztési és működési útjaként való beállítása sok vadászt megrökönytett. Ezt jelezte az a számtalan telefonhívás, amit az OMVV budapesti titkársága kapott. Többben követelték, hogy az Országos Magyar Vadászati Védegylet nyilvánítson véleményt az egyértelműen elfogult álláspontokról.

Az OMVV Vadgazdálkodási Tanácsa 2002. szeptember 20-án tartott ülésén, egyik napirendi pontként röviden elemezte a megjelent cikkek főbb megállapításait, és azokkal kapcsolatban megállapította:

- egyetért azzal, hogy a túlszaporodott nagyvadállományt a vadászati üzemtervekben meghatározott minimum-maximum létszám közötti szintre kell apasztani, 3–5 év időtávlatban;
- a magyar nagyvadgazdálkodás jövőjének a ZRV csak része lehet és nem

meghatározója. Sem szakmai, sem ökonómiai adatok nem támasztják alá a módszer egységességét;

- a javasolt országos hálózat: 10–12 db, 10–12 ezer hektáros területen való rendszer létrehozásáról ugyanez mondható el. Mind a tudományos indokokra, mind az Európai Unióhoz való csatlakozásra vonatkozó hivatkozások éppenséggel ellentétesek a nyugat-európai tendenciákkal;

- a vadaskerti vadtartás, az áruszerű hús- és trófeatermelés egyáltalán nem azonos a magyar nagyvadgazdálkodás jövőjével, annak fejlődési irányával;

- a ZRV a magyar vadászok és földtulajdonosok vadászati lehetőségeire országosan nem jelent jövőbeni megoldást;

- a magyar vadgazdálkodás hírnevét csak a természeti környezetével összhangban élő, jó minőségű, szabad területi nagyvadállomány őrizheti meg.

Feiszt Ottó

az OMVV Vadgazdálkodási Tanács és az Orsz. Magyar Vadászkamara elnöke

Példaértékű megállapodás

Nem várt érdeklődés kísérte az Országos Vadásznapi keretében tartott dunántúli vadgazdálkodási konferenciát. *Pap Gyula*, a Veszprém megyei Vadászkamara elnöke örömmel jegyezte meg, hogy az első ízben tartott rendezvény sikerre volt ítélve, így vélhető, hogy jövőre lesz folytatása.

A konferencián terítékre került a zárttéri vadgazdálkodás, az élőhelystruktúra, a vadkárproblémák, valamint az őz- és szarvasállomány helyzete.

A tanácskozás méltó zárásaként példaértékű megállapodást kötött a megyei vadászkamara és a pápai székhelyű Bakonyi Erdészeti és Faipari Rt., amelyet az FVM Veszprém megyei Földművelésügyi Hivatala is jóváhagyott. Eszerint a Bakonyerdő Rt. Farkasgyepű térségében kétezeröttszáz hektáros területet ad át oktatási, továbbképzési célra a kamarának, a vadgazda továbbra is a cég marad.

A vadászok mindazt, amit tanfolyamokon, továbbképzéseken megtanulhatnak; azt itt természetes körülmények között is elsajátíthatják. Eddig ugyanis a kamara nem rendelkezett gyakorlati képzőhellyel.

Egy ilyen ügyet a megye legnagyobb vadgazdálkodójaként fel kellett vállalniuk; nyilatkozta lapunknak *Matyasovszky Albert* vezérigazgató. Ebből a megye egész vadásztársadalma profitálhat. *Pap Gyula* szerint a különleges rendeltetésű terület óriási lehetőségeket rejt, amit ki kell tudni aknázni.

(Napló)

Ismét romlik az európai erdők „egészsége”

Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága (EGB) és az Európai Bizottság által kiadott, *Az európai erdők állapota* című jelentés szerint többéves folyamatos javulás után ismét romlik az európai erdők állapota. A fák negyede sérült, részint természeti hatások, szárazság, kárttevő rovarok, részint a légszennyezés miatt. Közép-Európa erdőiben mind a nitrogénszennyezés, mind a savlerakódás idült probléma, míg a nyugat-európai erdőket főként a nitrogénszennyezés fenyegeti. Az ellenőrzött területen csökken a légszennyezettség.

Forrás: www.greenfo.hu (Heti Válasz)

A világ mérsékelt és boreális övi erdővagyon, I. rész

A FAO erdőleltárak szerepe

Az erdővagyonnal való felelős gazdálkodás, az ezt megalapozó politika és stratégia kidolgozása megköveteli a pontos és megbízható ismereteket az erdők állapotát és főbb folyamatait leíró paramétereiről és ezek időbeni változásáról. Ezen ismeretekre nemcsak nemzeti, hanem regionális és globális szinten is szükség van, hiszen a fenntartható gazdálkodás kérdéseit mindhárom szinten kezelni kell.

A FAO Alkotmány I. cikkelye kimondja, hogy a Szervezet felelős az erdészettel és az elsődleges erdészeti termékekkel kapcsolatos információ gyűjtéséért, elemzéséért, értékeléséért és terjesztéséért. E feladatának a FAO megalakítása óta folyamatosan eleget tett, és a II. világháborút követő, részben a pusztítás mértékét is megbecsülni hivatott első erdőleltár után 10 évente készített leltárakat. Az 1990-es erdőleltár, de különösen annak mérsékelt és boreális övi része volt az első igazán sikeres kísérlet arra, hogy a hagyományos paraméterek mellett az erdővagyon a maga teljességében, javainak és szolgáltatásainak figyelembevételével mérje fel.

Az erdőleltárak fejlődése arra is ráirányította a figyelmet, hogy mennyire hiányosak és heterogének az erdővagyon leíró adatok világszerte, és még a viszonylag fejlett országok sem rendelkeznek igazán hiteles információval az erdő materiális is immateriális értékeiről. Az 1990-es erdőleltár tapasztalatai alapján

döntött úgy a FAO Erdészeti Bizottsága (COFO) 1993-ban, hogy a Szervezet egyik alapfeladata a világ erdeinek állapotáról szóló információ folyamatos biztosítása, továbbá az erdőleltár projektet ki kell terjeszteni a folyamatos (értsd: szabályos periódusú) nemzeti erdőleltárak készítésének koordinálására és támogatására és a világ erdővagyonának folyamatos monitoringjára is.

A FAO fenti célkitűzései teljes mértékben összhangban állnak az ENSZ Környezet és Fejlődés Világkonferenciáján (UNCED, 1992 Rio de Janeiro) elfogadott, a *XXI. század feladatai* erdészeti fejezetében (*Chapter 11: Combating Deforestation*) megfogalmazott elvekkel és feladatokkal. Ez a magas szintű politikai támogatás, mely később az ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottsága alatt működő Kormányközi Erdészeti Panel (IPF), majd a Kormányközi Erdészeti Fórum (IFF) munkájában is megmutatkozott, biztos hátteret jelentett az erdőleltár problémakörének folyamatos fejlesztéséhez. A FAO Erdőleltár, majd az annak adatai frissítésével két évente előállított „*State of the World's Forests 19XX*” („*A világ erdeinek állapota 19XX*”) a nemzetközi folyamatok és a nemzetközi erdészeti politikai dialógus legfontosabb háttér-dokumentuma lett.

A 2000. évi erdőleltár

Az elmúlt évtizedek gyakorlata alapján az erdőleltár külön készül a trópusi, és külön a mérsékelt és boreális övi országokra, majd e két forrás összedolgozása útján állítja elő a FAO az ún. világ erdőleltárát. E megoldás inkább gyakorlati megfontolásokon, semmint szakmai (ökológiai, erdészeti) elveken alapszik, ennél fogva egyik csoport sem teljesen egységes, azaz erősen vitatható módon tartalmaz a másik országcsoportba tartozó országokat, míg mások indokolatlanul hiányozhatnak az adott csoportból.

Az ENSZ 2000-es csoportba 55 ország került besorolásra az alábbi csoportosításban (az országok angol nevének sorrendjében, lásd táblázat).

A csoportok kialakításánál bizonyos gazdasági és politikai megfontolások, valamint az ENSZ intézményrendszer működési sajátosságai is figyelembe vételre kerültek. A mérsékelt és boreális övi csoport magában foglalja a teljes EGB (az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága) régiót, ami az európai országok mellett a volt Szovjetunió valamennyi utódállamát, az Egyesült Államokat és Kanadát jelenti, továbbá ide tartozik Ausztrália, Japán és Új-Zéland is. Ennek magyarázata részben a FAO és az EGB működési és együttműködési szabályaiban keresendő, mivel erdészeti kérdésekkel a FAO Európai Regionális Irodája nem foglalkozik, viszont ezt a feladatot az EGB-n belül tevékenykedő FAO-EGB közös részleg látja el. Ily módon lehetőség van az egyébként nem FAO tag szovjet utódállamokkal való közvetlen együttműködésre is.

A csoportok kialakításánál bizonyos gazdasági és politikai megfontolások, valamint az ENSZ intézményrendszer működési sajátosságai is figyelembe vételre kerültek. A mérsékelt és boreális övi csoport magában foglalja a teljes EGB (az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága) régiót, ami az európai országok mellett a volt Szovjetunió valamennyi utódállamát, az Egyesült Államokat és Kanadát jelenti, továbbá ide tartozik Ausztrália, Japán és Új-Zéland is. Ennek magyarázata részben a FAO és az EGB működési és együttműködési szabályaiban keresendő, mivel erdészeti kérdésekkel a FAO Európai Regionális Irodája nem foglalkozik, viszont ezt a feladatot az EGB-n belül tevékenykedő FAO-EGB közös részleg látja el. Ily módon lehetőség van az egyébként nem FAO tag szovjet utódállamokkal való közvetlen együttműködésre is.

Európa				
Albánia	Ausztria	Belgium	Bosznia és Hercegovina	Bulgária
Horvátország	Ciprus	Cseh Köztársaság	Dánia	Észtország
Finnország	Franciaország	Németország	Görögország	Magyarország
Izland	Írország	Izrael	Olaszország	Lettország
Liechtenstein	Litvánia	Luxemburg	Málta	Hollandia
Norvégia	Lengyelország	Portugália	Románia	Szlovákia
Szlovénia	Spanyolország	Svédország	Svájc	Macedónia
Törökország	Egyesült Királyság	Jugoszlávia		
Független Államok Közössége (FÁK)				
Orményország	Azerbajdzsán	Belorusszia	Grúzia	Kazahsztán
Kirgizisztán	Moldova	Oroszország	Tadzsikisztán	Türkmenisztán
Ukrajna	Üzbegisztán			
Észak-Amerika				
Kanada	Egyesült Államok			
Egyéb TBFA				
Ausztrália	Japán	Új-Zéland		

Ausztrália, Japán és Új-Zéland esetében a gazdasági fejlettség és a természetföldrajzi adottságok indokolják a hovatartozást, viszont némileg logikátlanul nem tartoznak e csoportba Afrika és Dél-Amerika gazdaságilag ugyancsak fejlett, és zömében mérsékelt övi erdővel fedett országai, mint pl. a Dél-Afrikai Köztársaság vagy Chile.

A Föld többi országa az ún. trópusi csoportba tartozik, ami a fentiek miatt ugyancsak nem lehet logikailag tiszta kategória, hiszen akár Japán, akár a közép-ázsiai FÁK országok esetében nyilvánvaló, hogy nem természetföldrajzi elvenke történt ez elhatárolás.

A fenti országcsoportok kialakításának elsősorban az adatgyűjtés és feldolgozás szempontjából van meghatározó jelentősége. Bár mindkét esetben jelentős szerep jutott az egyes országok nemzeti erdőleltár adatainak, a trópusi országcsoport esetében általánosan igaz az, hogy az ide tartozó országok zöme csak korlátozott típusú és meglehetősen változó megbízhatóságú adatokkal rendelkezik saját erdővagyonáról. Ez az információ semmiképpen nem elegendő arra, hogy az erdőleltárral szemben támasztott sokrétű elvárásoknak megfeleljen, itt tehát mindenképpen önálló adatgyűjtésre van szükség.

A mérsékelt és boreális övi csoportba tartozó országok szinte mindegyike rendelkezik olyan nemzeti erdőleltárral, vagy azzal egyenértékű információval, mely alkalmas arra, hogy egy regionális leltár forrásaként szolgáljon. Így ezen országok esetében az ún. kérdőíves módszer kerül alkalmazásra, amikor egy nemzetközi együttműködéssel kifejlesztett kérdőív kitöltését az érintett országok maguk végzik el, saját adataik alapján. E módszer költsége viszonylag alacsony, időigénye csekély (a kérdőív kitöltésére néhány hónap valamennyi ország számára elegendőnek bizonyult), és rendkívül széles területet képes lefedni (a TBFRA2000 kérdőívben 77, a táblázatokban több, mint 700 paraméter szerepel!). Természetes azonban az is, hogy homogenitás szempontjából kedvezőtlenebb a kép, mint az egységes módszerekkel gyűjtött információ esetében, így a harmonizációra és az utólagos elemzésre jelentősebb forrásokat kell fordítani.

Az adatszolgáltatás során az egyes országok maguk becsülhették meg a saját erdőleltáruk, valamint a definíciók különbségei együttes hibáját, és a legfontosabb paraméterek esetén a konk-

rét értékek megadása mellett lehetőség volt annak a tartománynak a meghatározására is, amelyen belül a valós érték nagy biztonsággal elhelyezkedik.

A TBFRA régió 55 országából csupán 5 ország nem szolgáltatott adatot, ez erdőterületre vetítve mindössze 0,57%-ot jelent, így ennek hatása regionális szinten elhanyagolható. Az adatszolgáltatás elmaradásából származó hiba azonban az egyes paraméterek esetében meglehetősen eltérő, mivel a kérdőíveket megválaszoló országok sem voltak képesek valamennyi paraméter esetében adatot szolgáltatni. A nem szolgáltatott adatokat általában nem kísérelték meg szakértői becslésekkel pótolni, így a kiemelt paraméterek kivételével regionális vagy szubregionális összegek nem képezhetők.

A TBFRA2000 fő témakörei és eredményei

Területi adatok

A TBFRA régió összes területe 5,6 milliárd ha, ebből 1,682 milliárd hektárt borít erdő, ami 31,4 %-os erdőszültségnek felel meg. Itt található a világ erdeinek 43,5 %-a. A biológiai változatosság és a globális szénkörforgás szempontjából

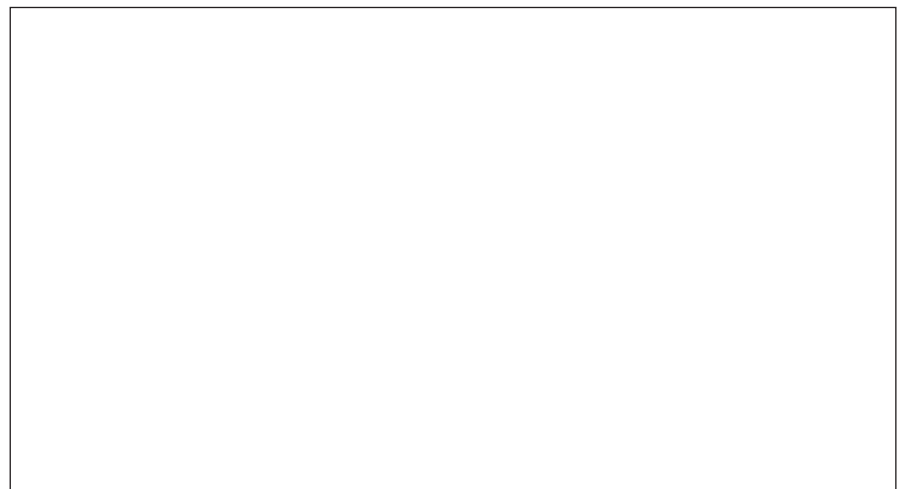
ugyancsak jelentős egyéb fás területek összesen 759 millió ha-on találhatók.

Míg az erdőterületre vonatkozó érték viszonylag pontosnak tekinthető, addig az egyéb fás terület esetében valószínűsíthető, hogy ez az érték, elsősorban Európa esetében jelentősen alábecsült. Ennek az az oka, hogy számos ország nemzeti erdőleltára nem gyűjt adatot e kategóriára vonatkozóan.

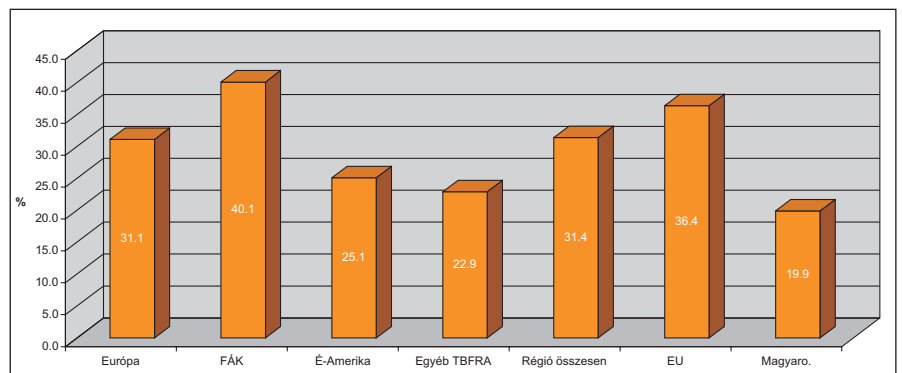
Az erdőszültség az egyes térségekben rendkívül eltérő, sőt térségeken belül is tág határok között változik. Európában ez a skála különösen széles, Finnország 71,9 %-os és Izland 0,3 %-os erdőszültségre képviseli a szélső értékeket, a FÁK országok esetében pedig Oroszország 49,9 %-a, illetve Tadzsikisztán 2,8 %-a. Az észak-amerikai kontinens két országában az erdőszültség közel hasonló (Kanada 26,5 %, USA 23,7 %).

Az összehasonlításból az is látható, hogy az Európai Unió erdőszültsége a régió átlagánál nagyobb, Magyarországa pedig mind regionális, mind európai összehasonlításban az alacsonyabb kategóriába tartozik.

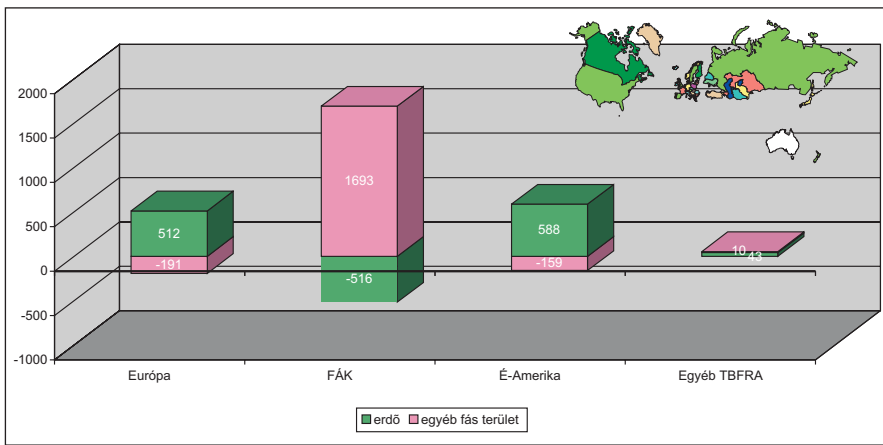
Az erdőterület jelenlegi nagysága mellett legalább ennyire fontos kérdés a terület változása. A definíciók különbségéből fakadó hibák kiküszöbölés cél-

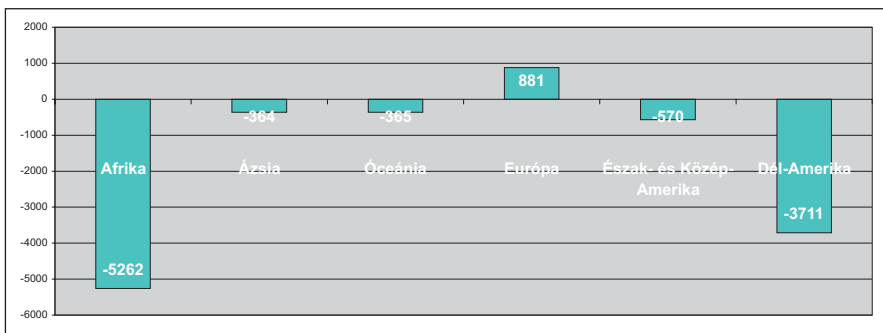
1. ábra: Erdő- és egyéb fás területek előfordulása a TBFRA régióban, millió hektár

2. ábra: Erdőszültség a TBFRA régióban, százalék

3. ábra: Az erdőterület változása a TBFRA régióban 1000 hektár/év

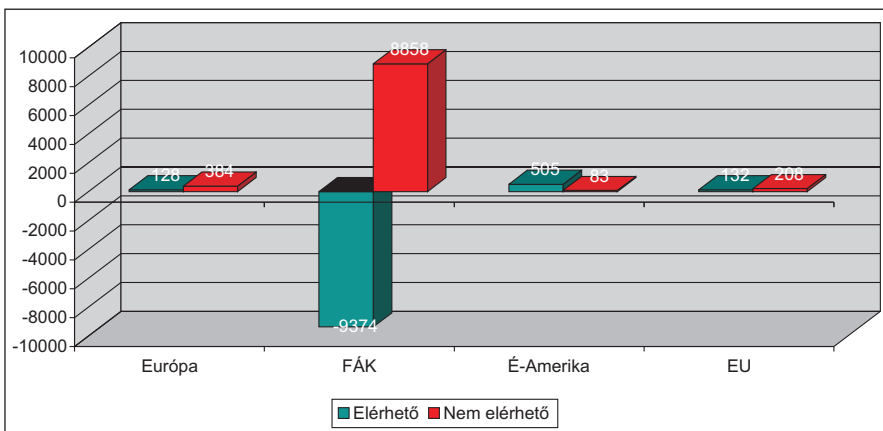
4. ábra: A Föld erdőtakarójának változása a FRA2000 szerint, 1000 hektár/év

jából a változás nem az 1990-es erdőleltárhoz való hasonlítással került meghatározásra, hanem az egyes országok szolgáltatott adatot a korábbi vonatkozási időszakra a TBFRA2000 definíciójának felhasználásával. Miután ezt a feladatot nem minden ország volt képes megoldani, a régió teljes területére vonatkozó következtetés nem vonható le.

Európában és Észak-Amerikában az egyéb fás területek csökkenése elsődlegesen a természetes beerdősülésnek tudható be. Európában az erdőterület csökkenése csak Albániában, Belgiumban és Jugoszláviában volt megfigyelhető. A F&A országokban tapasztalható csökkenés kizárólag az Oroszországban lejátszódott változások eredménye

(-1090 ezer ha), a többi tagországban az erdőterület növekedett (Belorussziában és Kazahsztánban együttesen mintegy 490 ezer ha-ral). Mivel az egyéb fás terület növekedése ugyancsak zömében Oroszországban jelentkezett, valószínűsíthető, hogy ez részben korábban tarvágott területek részleges visszakerdősüléséből, részben az erdőterületek e kategóriába való átsorolásából fakad. Az Észak-Amerikában regisztrált változások az USA-ban jelentkeztek, Kanada erdőterülete a jelentés szerint nem változott.

Az erdőterület növekedése sajnos egyedül ebben a régióban tapasztalható jelenség, ugyanis a Föld erdőtakarója a 90-es évekhez mért viszonylagos javulás

5. ábra: A faanyagnyerés céljára elérhető és a nem elérhető területek változása, 1000 hektár/év

ellenére is jelentős ütemben csökken, a netto csökkenés évi 9,391 millió ha:

A TBFRA régió 47%-át borítják fenyvesek (olyan erdők, amelyekben a tűlevelűek aránya meghaladja a 75%-ot), a lombos erdők aránya 26%, a vegyes összetételűnek minősülő erdők (egyik fafajcsoport aránya sem éri el a 75%-ot) a terület 27%-án található.

A faanyagnyerés céljára elérhető erdők aránya kb. 63%. A nem elérhető terület, összesen 621 millió ha 20%-án védelmi okok az elsődlegesek. Jelentős regionális különbségekre utal az, hogy ennek ellenére Európában az erdők mintegy 2/3-a, az USA-ban és Japánban 100%-a védelmi okok miatt nem elérhető. A régió egészében azonban a nem elérhető terület 80%-án gazdasági okokkal magyarázható a besorolás. Ez elsősorban Ausztrália, Kanada és Oroszország nehezen megközelíthető, kedvezőtlen éghajlatú területein jellemző.

Fontos megjegyezni, hogy egyes térségekben, így Európában és Oroszországban a faanyagnyerés céljára nem elérhető erdőterület növekedési üteme messze meghaladja az elérhető terület növekedését. Ez annak ellenére is igaz, hogy főleg Európában jelentős a fatermesztési céllal telepített erdőterületek mennyisége. Ez a változás egyúttal az erdészeti politikán belüli hangsúly-eltolódásra is utal.

Az erdők tulajdon- és kezelési viszonyai

A tulajdonviszonyok alakulása nemcsak az átalakuló gazdaságú országokban kiemelt kérdés, a tulajdonformák eltérő sajátosságai miatt ez a világ valamennyi térségében fontos információ az erdészeti politika alakításához. Nem véletlen tehát, hogy egyúttal a fenntartható gazdálkodás indikátorai között is szerepelnek e paraméterek.

A TBFRA régióban az erdők 80,7%-a köz-, 1,1%-a törzsi, 18,3%-a magántulajdonban van. Ezek az adatok azonban önmagukban rendkívül nehezen értelmezhetők, mivel még az azonos gazdasági-politikai berendezkedésű országokban is rendkívül eltérő az erdőtulajdonlás rendszere. Jó példa erre két észak-amerikai szövetségi állam, Kanada és az USA, ahol a viszonylagos hasonlóság ellenére 89,7% ill. 33,3% a köztulajdon aránya.

A köztulajdon zömében állami tulajdont jelent, de főként egyes európai országokban (Belgium, Franciaország, Németország, Olaszország, Spanyolország és Svájc) a köztulajdon egyéb for-

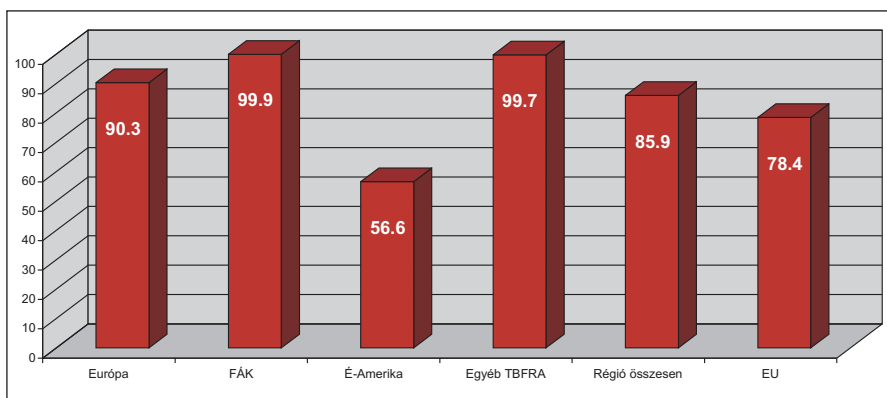
2. táblázat: A köztulajdon szélső értékei a TBFRA régióban. Forrás: TBFRA2000 adatbázis

Magas arányú köztulajdon (>70%)				Alacsony arányú köztulajdon (<40%)			
Ország	%	Ország	%	Ország	%	Ország	%
Albánia	100,0	Ciprus	88,9	Portugália	7,3	Dánia	31,4
FÁK országok	100,0	Csehország	84,1	Norvégia	14,1	USA	33,3
Málta	100,0	Lengyelország	83,3	Svédország	16,7	Olaszország	34,0
Törökország	99,9	Litvánia	82,3	Ausztria	17,5		
Izrael	98,8	Bosznia	78,4	Franciaország	26,2		
Románia	94,6	Macedónia	78,0	Finnország	28,9		
Liechtenstein	93,2	Görögország	77,5	Izland	30,0		
Észtország	91,3	Horvátország	75,5	Szlovénia	30,0		
Kanada	89,7	Ausztrália	73,0	Spanyolország	31,3		

mái messze meghaladják az állami tulajdon arányát. A magántulajdonból a magánszemélyek tulajdonában álló erdőterület a legjelentősebb, de Finnország, Norvégia, Portugália, Svédország és az USA esetében arányában és kiterjedésében is jelentős területet birtokol az ún. erdészeti ipar (főleg a papíripar).

A tulajdonszerkezethez hasonlóan fontos kérdés a birtokszerkezet, mert ez alapvetően meghatározza a fenntartható gazdálkodás lehetőségeit. Az átalakuló gazdaságú országokban, így Magyarországon is megfigyelhető volt az erdőtulajdon elaprózódása. Megállapítható azonban, hogy a túlságosan kis erdőtulajdonok kialakulása nemcsak a volt szocialista országokban ment végbe.

Sokszor vetődik fel az erdőterületek kezelésének kérdése. Kezeltnek minősül az a terület, amelyen tetszőleges cél érdekében (védelem, rekreáció, fatermesztés stb), tervszerű tevékenységet folytatnak. A kezelt területek aránya a köztulajdonban magasabb, a magántulajdonban alacsonyabb. Mivel a kezelt erdő koncepciója az egyes földrajzi térségekben jelentősen eltér, hazai viszonyainkra vonat-

7. ábra: Kezelt erdő- és egyéb fás területek a TBFRA régióban. Forrás: TBFRA2000 adatbázis

kozó összehasonlítást csak Európa, ill. az EU viszonyaival célszerű tenni. Ebből látható, hogy bizonyos mennyiségű kezeletlen erdő viszonylag rendezett gazdasági körülmények között is van, elsősorban az ún. érdektelen erdőtulajdonosok miatt. Valószínűsíthető, hogy e tulajdonosi réteg magatartását nem lehet érdemben befolyásolni. Ezek az adatok elsősorban a magyar működésképtelen magánerdőkkel kapcsolatos elképzelésekhez szolgálhatnak háttérinformációul.

Két és fél milliárd az erdőknek

Az erdőgazdálkodással és a természetvédelemmel foglalkozóknak össze kell fogniuk, hogy a döntéshozók figyelmét felhívják arra: a központi költségvetésből áldozzanak pénzt az erdőre – mondta *Haraszthy László*, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium helyettes államtitkára az Erdők Hete című országos konferencián Felsőtárkányban. A helyettes államtitkár szerint évi 2,5 milliárd forintra lenne szükség ahhoz, hogy a közjóléti funkciók fenntarthatók és fejleszthetők legyenek az állami erdőkben.

(MTI)

Joglesen

76/2002. (VIII. 23.) FVM r. A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 30/1997. (IV. 30.) FM rendelet módosításáról.

3. táblázat: A működő magánbirtok átlagos nagysága a régió egyes országaiban. Forrás: TBFRA2000 adatbázis

Ország	Átlagos nagyság	Ország	Átlagos nagyság
Ausztria	7,9	Észtország	10,8
Belgium	2,5	Magyarország	8,7
Dánia	17,9	Lettország	11,2
Németország	9,5	Liechtenstein	0,9
Görögország	934,4	Litvánia	2,6
Írország	13,1	Norvégia	53,0
Olaszország	8,8	Lengyelország	1,8
Luxemburg	3,4	Szlovákia	31,3
Hollandia	5,7	Szlovénia	2,8
Portugália	7,8	Svájc	1,3
Spanyolország	30,8	Törökország	124,1
Svédország	92,6	Kanada	64,0
Egyesült Királyság	13,4	USA	17,2
Csehország	3,0	Japán	5,1

10 éves a Wood Tech kiállítás!

12 évvel ezelőtt fogalmazódott meg először az igény, hogy a Soproni Egyetem szakmai háttérére támaszkodva legyen kiállítás a városban a „fás” szakmának.

A Program Kiállításszervező Kft. a Faipari Tudományos Egyesülettel és a Magyar Asztalos szövetséggel karöltve hirdette meg az első eseményt.

Az első év közel 50 kiállítója még 1000 m²-en is elért, de hangulata, látogatottsága és a szakmai rendezvények pozitív visszhangja már mutatta, hogy a Ligno Novum évenkénti megrendezésére nagy az igény.

Az erdészek 2 év múlva megkeresték a szervezőket, hogy az ő kiállításukat is bonyolítsák le. Az első két évben önálló rendezvényként, majd közös elhatározással az egy időpont és egy helyszín mellett döntöttek, így alakult ki a Ligno Novum-Wood Tech kiállítás mai formája.

2002. évi adatok:

Ligno Novum: 160 kiállító 6500 nettó m²
Wood Tech: 30 kiállító 1600 nettó m²
Összesen: 190 kiállító 8100 nettó m²

1. A magyar erdőstratégiával foglalkozó konferenciát, mely a „XXI. század kihívásai az erdőgazdálkodásban” témakör indító fóruma, a Nyugat-magyarországi Egyetem, az Országos Erdészeti Egyesület és az FVM rendezte.

2. A „Faipari Marketing Konferencia” c. kétnapos eseményt, mely a Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Kht. (ITDH) rendezte.

3. A Magyar Asztalos- és Faipari Szövetség rendezvénysorozatát, mely az asztalos vállalkozásokat hivatott segíteni.

A szakvásárt megelőzően a szervező rendezők sajtótájékoztatót adtak az Erdészeti Információs Központban

Budapesten. A sajtótájékoztatót megjelent:

Dr. Orosz Sándor alelnök, Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottság,

Barátossy Gábor elnök, FVM Erdészeti Hivatal,

Dr. Mészáros Károly dékán, NYME Erdőmérnöki Kar,

Dr. Molnár Sándor dékán, NYME Faipari Mérnöki Kar,

Ormos Balázs főtitkár, Országos Erdészeti Egyesület,

Horváth Péter ügyvezető igazgató, PROGRAM Kiállításszervező Kft.

A sajtótájékoztatót természetesen az erdészeket az erdőstratégiával kapcsolatos kérdések izgatták a legjobban. Dr. Mészáros Károly dékán a program spiritusz rektora elmondta, hogy az egész tanulmányt társadalmi vitára bocsájtják, mely vitaanyagként jelent meg. (Fehér könyv – 2002) A könyv az Egyetem Erdőmérnöki Karán beszerezhető.

A Wood Tech Erdészeti Szakvásár és Konferencia rendezvényei

A „XXI. század kihívásai az erdőgazdálkodásban” c. konferencia plenáris ülése

Elnök: *Simon József* helyettes államtitkár
Benedek Fülöp címzetes államtitkár (FVM, Budapest):

A nemzeti Földalap szerepe az állami termőföldvagyton kezelésében.

Dr. Solymos Rezső akadémikus (MTA, Budapest):

Az erdőszettudomány szerepe és feladatai az erdészet fejlesztésének tudományos megalapozásában.

Holdampf Gyula elnökhelyettes (FVM Erdészeti Hivatal, Budapest):

Nemzetközi elvárás a nemzeti erdőstratégia kialakítása során.

Dr. Mészáros Károly dékán (NYME Erdőmérnöki Kar, Sopron):

Nemzeti Erdőstratégia Erdőprogram Magyarországban.

Szekcióülések

I. szekció: Természetközeli erdő-és vadgazdálkodás

Elnök: *Dr. Varga Szabolcs* egyetemi docens, dékánhelyettes

Dr. Koloszar József egyetemi tanár (NYME EMK):

Természetközeli erdőgazdálkodás elvi alapjai.

Dr. Papp Tivadar vezérigazgató-helyettes (Mecseki Erdészeti Rt.):

A természetközeli erdőgazdálkodás lehetőségei a gyakorlatban.

Duska József igazgató (Bükki Nemzeti Park):

Védett erdőterületeken folyó erdőgazdálkodás.

Dr. Fűbrer Ernő főigazgató (ERTI, Budapest):

Az erdőtelepítés mint környezetkímélő földhasznosítási forma.

Dr. Faragó Sándor egyetemi tanár (NYME EMK) – *Pintér István* főosztályvezető-helyettes (FVM, Budapest):

Erdei vad élőhelyeinek biztosítása, a fenntartható vadgazdálkodás feltételrendszerének kidolgozása.

Dr. Varga Szabolcs egyetemi docens, dékánhelyettes (NYME EMK):

A környezetkímélő erdővédelem és a természetközeli erdőgazdálkodás kapcsolata.

II. szekció: Az erdőgazdálkodás műszaki színvonalának emelése

Elnök: *Dr. Péterfalvi József* egyetemi docens, dékánhelyettes

Dr. Pető József vezérigazgató (Szombathelyi Erdészeti Rt.):

A műszaki fejlesztés és az erdőgazdálkodás humanizálása.

Dr. Horváth Béla egyetemi tanár (NYME EMK):

Csökkentőtermesztési gépsor fejlesztése az erdőtelepítési program megvalósításának elősegítésére.

Gólya János egyetemi adjunktus – *Dr. Rumpf János* egyetemi tanár (NYME EMK):

Fakitermelési munkarendszerek környezeti elviselhetősége.

Dr. Marosvölgyi Béla egyetemi tanár (NYME EMK):

Új igények és lehetőségek a fa energetikai hasznosításában.

Dr. Bácsy László egyetemi tanár – *Czímber Kornél* tanszéki mérnök – *Király Géza* egyetemi tanársegéd (NYME EMK):

Digitális fotogrammetria a Földmérési és Távérzékelési Tanszéken.

Dr. Kucsara Mibály egyetemi do-

cens – *Dr. Gribovszki Zoltán* egyetemi docens – *Kalicz Péter* doktorandusz (NYME EMK):

Műszaki hidrológia az erdőgazdálkodásban.

Markó Gergely egyetemi tanársegéd (NYME EMK):

A geoinformatika lehetőségei az erdőszeti logisztika területén.

Dr. Hargitai László egyetemi tanár (NYME EMK):

A fűrészipari feldolgozás jelenlegi helyzete és várható tendenciái.

III. szekció: Az erdőgazdálkodás közgazdasági környezete, lehetőségek és veszélyek

Elnök: *Dr. Mészáros Károly* egyetemi tanár, dékán

Gémesi József ügyvezető igazgatóhelyettes (APV Rt.):

Az állami erdőgazdálkodás fejlesztése.

Mocz András erdőtulajdonos (Kaszó) – *Bartha Pál* (FVM Erdészeti Hivatal):

A magánerdő-gazdálkodás fejlődési pályára állítása.

Csóka Péter főigazgató (ÁESZ):

Az erdőszeti igazgatás fejlesztésének lehetőségei.

Dr. Lett Béla egyetemi tanár – *Dr. Mészáros Károly* egyetemi tanár, dékán (NYME EMK):

Az erdőgazdálkodás gazdasági szabályozásának lehetőségei az EU-s csatlakozás tükrében.

Dr. Stark Magdolna egyetemi docens (NYME EMK):

Az erdőgazdálkodás konfliktusai.

Selmec – Sopron – Miskolc

Fotó: Ormos Balázs

Közös eseményeink sorát a Bányász–Kohász–Erdész találkozó nyitotta meg Sopronban. A több helyszínen tartott rendezvény egyik eseménye az „Éljenek a lövészek” címmel nyitott kiállítás volt, a soproni Központi Bányászati Múzeumban. A kiállítás anyagát a Selmecbányai Polgári Lövészegyletnek a Szlovák Bányászati Múzeum gyűjteményében található festett lőtábláiból válogatták. Az 1654-ben alakult Lövészegylet gazdag múltját tanúsító 211 lőtábla az egylet 1965-ös megszűnése után került a Szlovák Bányászati Múzeumba. A 38 festett alakos és szöveges lőtáblát bemutató soproni kiállítást *dr. Jozsef Labuda*, a szlovák Bányászati Múzeum és *Bircher Erzsébet*, a Központi Bányászati Múzeum igazgatójának köszöntője után *dr. Peter Maraky*, a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériumának fősztályvezetője nyitotta meg, hangsúlyozva a két ország közötti kultu-

rális kapcsolat erősítésének fontosságát.

A rendezvény fő színhelyén, az egykori liceumi sportpályán felállított központi sátorban a Juventus koncert-fúvószenekar műsora után a Bányász–Kohász–Erdész találkozó ünnepélyes megnyitóját kürtösök jelezték. A magyar Himnusz után *dr. Gimesi Szabolcs*, Sopron megyei jogú város polgármestere nyitotta meg a találkozót. A bányász-, kohász- és erdész himnuszokat követően *dr. Tolnay Lajos*, az OMBKE elnöke, *Káldy József*, az OEE elnöke, *dr. Kolozsár József*, a Nyugat-Magyarországi Egyetem rektora és *dr. Jozsef Karabelly*, a Selmecbányai és Hodrusbányai Bányászati Egyesület elnöke köszöntötte a résztvevőket. *Dr. Kobold Tamás*, Miskolc megyei jogú város polgármestere üdvözlését azzal fejezte be, hogy Miskolc vállalja a 2003. évi találkozó megrendezését.

A találkozó résztvevői az egykori kö-

zös alma-mater területén tett közös séta keretében a Botanikus kertben emlékfát ültettek és megkoszorúzták Mikovinyi Sáuel emléktábláját.

Az érdeklődők a következő szakmai előadásokat hallhatták:

Nyersanyag- és energiaforrások – XXI. századi remények és aggodalmak (*dr. Bessenyei Lajos* egyetemi tanár, a Miskolci Egyetem rektora)

Gazdálkodás a Föld méhének kincsével (*dr. Malárics Viktor*, a Magyar Bányászati Hivatal elnöke)

A Világ, Európa és Magyarország erdeinek többcélú tartamos hasznosítása és a társadalmi jólét (*dr. hc. dr. Solymos Rezső* akadémikus)

Az acélipar és a fenntartó fejlődés (*dr. Tardy Pál*, a Magyar Vas- és Acélipari Egyesülés műszaki igazgatója)

Rönktozás Miskolcra

Fotó: Zétényi Zoltán

Augusztus 12-én indult el az 1972-ben felújított selmeci diák hagyományok folytatóságát demonstráló menet Miskolc felé egy szépen faragott tölgyrönkkel, mely emléket állít múltnak, jelennek, jövőnek. (Készítette: Szilágyi Jenő)

A rönktozást az 1989-es csilletolás előzte meg, mely értelmyszerűen Miskolcra indult Sopronba. A majd 500 kilométeres út résztvevői mérnöki pontossággal tervezték meg az utat.

Az út során erdészek sora szalaggal emlékezett meg a vállalkozás erkölcsi értékéről. Budapesten az FVM épülete előtt

FVM Erdészeti Hivatal – *Barátossy Gábor* elnök

ÁPV RT – *Gimesi József* ügyvezető ig. helyettes

ÁESZ Központ – *Csóka Péter* főigazgató

MEGOSZ – *Telegdy Pál* elnök

Kincstári Vagyoni Igazgatóság – *Szamosi Ferenc* erdőmérnök

Fotó: Ormos Balázs

Fotó: Zetényi Zoltán

EFDSZ – Herczeg Miklós főtitkár
 ÁESZ Bp. Ig. – Klemencsics András
 igazgató

Pilisi Parkerdő Rt. – Zambó Péter
 vez. ig. nevében Turi Zoltán Erd. Info.
 Kp. vezető

ERTI – dr. Fűbrer Ernő főig. nevében
 Berényi Gyula titk. vez.

köszöntötték a résztvevőket és kívántak szerencsés utat.

A rönktozás legállóképesebb résztvevői, akiknek lábai több mint 400 km-re voltak hitelesítve:

Ibárosi Péter HÖK elnök, főszervező,
 Vitális Anikó, Csofcsics László.

A váltótársak pedig: Bencze László,
 Czanka Gábor, Csillag Vince, Gergál Sándor,
 Halmos Zoltán, Janik Gergely, Megyery Ákos,
 Molnár György, Nagy Igor, Peresztegi-Nagy István, Piller József,
 Román József, Sipos Péter, Somay Gergely,
 Szabó Csilla, Szojka Pál, Ulrich Éva,
 Verőke Tamás, Zakariás Éva.

Miskolcon is hatalmas ováció fogadta a nem mindennapi teljesítményt. Az ünnepélyes avatáson, melyre már az emlékoszlop végleges helyén került sor köszöntő beszédet mondott dr. Kobold Tamás, Miskolc város polgármestere, Bessenyei Lajos egyetemi rektor és dr. Böhm József, a bányászati kar dékánja. Szép volt fiúk, lányok!!

Találkozó Selmecen

1762. A selmebányai Bányatisztképző Intézet akadémiai rangra való emeléséről szóló rendelet megszületésének éve, azt követően állították fel az első tanszéket. Innen számíthatjuk a hazai műszaki felsőoktatás kezdetét.

Az évfordulóra együtt emlékeztek a jogutód soproni és miskolci egyetemek, valamint az Akadémia szellemi örökségét vállaló további szlovákiai, csehországi és osztrák egyetemek az alma mater alapításának székhelyén – Selmebányán (*Banska Stiavnica*) – ez év szeptember 12–14-én.

A kétnapos rendezvény protokolláris eseményeit a záró nap estéjén felvonu-

lás követte, melyből a miskolci és soproni hallgatók és diákok is kivették a részüket. Felemelő érzés volt a nézősereg tapsoló sorfala között vonulni, az esti szürkületben visszaszaladni gondolatban majd 250 esztendő. De a gyökerekre... a gyökerekre... a gyökerekre vigyázni kell, mert olykor már csak az marad, meg a hit.

Pápai Gábor

Erdészetben dolgozó nők 6. nemzetközi találkozója Magyarországon

2002. május 26–június 1. között került sor az európai erdőgazdálkodás különféle területein dolgozó hölgyek részvételével az Erdészetben Dolgozó Nők 6. Nemzetközi Találkozójára, melynek színhelye idén Magyarország volt.

Az immár hagyományossá vált rendezvény ötletgazdája Szlovákiában, a Zólyomi Erdészet igazgatója volt.

1998-ban az ukrán erdőgazdálkodást bemutató, felejtetetlen májusi programmal folytatódott a rendezvénysorozat.

A harmadik találkozóra 1999 májusában került sor a Brassói Erdőgazdaság területén. A szervezők Svédországba is küldtek meghívót, és már nyolc ország erdőszetben dolgozó hölgyei cserélhettek információt hazájuk szakmai sajátosságairól.

A Németországban megtartott 4. találkozónak ismét nem volt magyar résztvevője, viszont bővült a résztvevő országok köre Norvégiával, Lettországgal és Litvániával. Az ötödik találkozóra Lengyelországban került sor, a Krakkói Erdőgazdaság gazdálkodási területén.

A találkozók résztvevőivel folyamatosan fenntartott kapcsolat során egyre érzékelhetőbbé vált, hogy nagyon várják már a Magyarországra történő invitálást. A legélénkebb volt az érdeklődés az alábbi témák iránt:

– az erdővel szemben támasztott társadalmi igény biztosításának kielégítési

szintje a főváros közvetlen környezetében – finanszírozási vonatkozásokkal;

– akáctermesztés alacsony termőképességű alföldi területeken;

– erdőgazdálkodás természetvédelmi területeken;

– a magyar pusztai állat- és növényvilága;

– magánerdő szektor működésének eddigi tapasztalatai, várható tendenciák;

– intenzív nagyvadgazdálkodás, vadaskertek üzemeltetése.

A magyarországi találkozón 5 országból 22 – a hazai szakmai specifikumok iránt rendkívül érdeklődő – hölgy vett részt. Romániából nyolcan, Németországból öten, Csehországból négyen, Szlovákiából hárman, Svédországból ketten érkeztek a rendezvényre. A magyarországi erdőgazdálkodásban tevékenykedőket, a Fertő-Hanság Nemzeti Park munkatársával – *Rotb Matthaeával* – együtt képviseltük. Az erdőmérnök kolléganő kitűnő német tolmácsként, én pedig szervezőként voltam jelen.

Angol és szlovák tolmácsként, valamint navigátorként nélkülözhetetlen volt programunk során *Herczeg Szilvia*, akinek családi kapcsolat révén, szintén van kötődése a szakmához.

Az első napon a Pilisi Parkerdő Rt. volt a házigazdánk. A Budapesti Erdészet Budakeszi úti, igényesen kialakított,

új Információs Központjában *Túri Zoltán* tájékoztatósi főmunkatárs várta csoportunkat, aki az egész napi programot szervezte számunkra.

Az Információs Központ tevékenységének bemutatását követően került sor a rendezvény hivatalos megnyitására, melyen a házigazdák képviselőjében az OEE főtitkára – *Ormos Balázs* –, az Erdészeti és Faipari Dolgozók ügyvezető főtitkára – *Herczeg Miklós* –, és az OEE Tamási Helyi Csoport elnöke – *Febér István* – üdvözölte a találkozó résztvevőit.

Az Információs Központban *Riedl Gyula* bácsi irányításával megtekintettük az OEE Történelmi Könyvgyűjteményét, majd rövid séta

után a Gyermekvasút patinás különvonatával utaztunk a Budai-hegység közjóléti erdeibe. A gyalogos túra során *Túri Zoltán* ismertette az erdőfelújításban alkalmazott technológiákat, és gazdálkodási sajátosságokat, majd utaztunk tovább a program következő állomáselyére, Visegrádra. A Fellegvár alatti parkolóban *Erdős Péter*, a Visegrádi Erdészet igazgatója várta csoportunkat. A Fellegvár udvarán kaptunk tájékoztatást az Erdészet sokirányú tevékenységéről.

Ragyogó napsütésben indultunk az ERTI Gödöllői Kirendeltségéhez, ahol *Osváth-Bujtás Zoltán*, dr. *Veperdi Irina* és *Kmetty László* szakmai vezetésével megtekintettük azokat az állományokat, ahol az alföldfásításhoz alkalmazni kívánt akác klónokkal folytatnak fajtakísérleteket. A nagy érdeklődéssel kísért terepi előadás és bemutató után a pilisi székhelyű ERDŐSZÖV Rt. volt a következő úti célunk. *Dr. Mibályfalvy István* vezérigazgató fogadta csoportunkat, és tájékoztattott a magánerdő gazdálkodás elmúlt tízéves általános tapasztalatairól, a hazai jogszabályi környezet főbb jellemzőiről és cégük működtetésének problémáiról. A külföldiek részéről felmerülő sok-sok kérdés megválaszolása a terepi bemutató során folytatódott.

Az akác jegyében meghirdetett nap programja a NEFAG Rt. Pusztavacsi Erdészeténél folytatódott. A vadászház

ebédlőjében *Hajnal Imre* vezérigazgató-helyettes és *Borzási Béla* erdészeti igazgató fogadta és köszöntötte a találkozó résztvevőit.

A KEFAG Rt. Bugaci Erdészetének kezelésében lévő Bucka Szállóban volt a szálláshelyünk.

Egész éjszakai eső után a hosszan tartó aszályt felváltó csapadékos időjárás miatt, házigazdáink – *dr. Almási János* osztályvezető és *Horváth László* erdészeti igazgató – eufórikus öröme láttán, csoportunk is jobb kedvvel szedelőzködött a Kiskunsági Nemzeti Park Bugaci Ősborókásának meglátogatására.

A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság munkatársának – *Dobrosi Dénesnek* – vezetésével, viharos szélben, szinte vízszintesen érkező esőben, kemény elszántsággal vágtunk neki a nagy érdeklődéssel várt, több órás, pusztai programnak.

Szálláshelyünk a következő három napon a GYULAJ Rt. Óbíródi Vadászházában volt.

Innen indultunk Veszprém környéki szakmai úti célunk felé, a HM VERGA Rt. kezelésében lévő dolomit kopárok fásítási eredményeinek szemrevételezésére.

A szakmai program előtt a csoport meglátogatta a Herendi Porcelán Manufaktúra múzeumát is.

A HM VERGA Rt. képviselőjében *Mészáros Gyula* vezérigazgató-helyettes és *Schumacher István*, a Zirci Erdészet igazgatója várta, kalauzolta, tájékoztatta a csoportot, és kitartóan válaszolt a hölgyek kifogyhatatlannak tűnő kérdésözönére. Csodálatos élmény volt mindnyájunk számára mind a terepi program, mind a VERGA Rt. vendéglátása.

Az utolsó szakmai napon a GYULAJ Rt. Hőgyészi Erdészeténél, a Csibráki Vaddisznóskert meglátogatásával és a kezeléséről szóló tájékoztatóval kezdődött a programunk. *Kupás Deák Zoltán* erdészetvezető rendkívül szemléletes előadásával kapcsolatos kérdések megválaszolására már az autóbusszon került sor, hiszen a Lengyel-Annafürdőn pár nappal korábban átadott Turisztikai és Természetismereti Központ bemutatása volt következő úti célunk.

Az OEE Tamási Csoportjának elnöke – *Fehér István* vezérigazgató – köszöntötte a találkozói résztvevőit, az Országos Erdészeti Szakszervezet főtitkárát, a program korábbi házigazdái közül megjelent vendégeket és Gyulaj község népdalkörét, akik kedves műsorral és maguk készítette, helyi népviseletbe öltöztetett gyufa-babák ajándékozásával tették emlékezetessé az eseményt. A közös ebédet megelőzően, minden nemzet egy képviselője – a résztvevők által aláírt – fehér színű szalaggal díszítette fel a találkozói emlékére – a *Tilesch Péter* és *Tilesch Gábor* tamási fafaragók által mívesen – faragott, kopjafa stílusú emlékoszlopot.

Délután erdei gyalogtúra következett a gyulaji dámrezervátum területén, majd lovasfogatról szemlélhették, illetve fényképezhették a kolléganők a dám-szarvasok hétköznapjait. **K ö z b e n** *Firbás Nándor*, a Tamási Erdészet vezetője és *Antli István* műszaki vezető kollégák adtak tájékoztatást a GYULAJ Rt. szakmai tevékenységéről.

A vacsorát követő baráti beszélgetés kezdetén a cseh delegáció képviselője nagy ováció közepette jelentette be, hogy a 2003.

évi, immár 7. találkozói szervezését, a Cseh Köztársaság erdészetben dolgozó hölgyei vállalják.

A találkozói résztvevői nevében, ezúton is szeretném mindnyájunknak megköszönni a szakmai nyíltságot, a szívéllyességet és a kitűnő vendéglátást, melyek jó híre 2002. június 1-én biztosan átlépte az ország határait.

Várad Jánosné

Motto: Hej, Sokoró, Sokoró! Akác-e vagy sok kóró?

A Győr-Moson-Sopron megyei Magánerdő Gazdálkodási és Környezetvédő Helyi Csoport szeptember 14-én tartotta meg a szokásos évi szakmai és baráti találkozóját. A meghívóval érkezett rendkívül alapos és udvariasan katonás, egyben megkapóan tartalmas programon -a tájékozott tagtársak visszaemlékezését is meghallgatva- mindenképpen ott kellett lenni.

Pár percnyi késéssel az első bemutató közepére érkeztem meg. *Vass Tibor* erdésztechnikus, vállalkozó (magánerdő gazdálkodási szakirányító) a közelmúltban, családi vállalkozásban beindított fafeldolgozó munkáját ismertette és mutatta be. A nyárörök kivágásméretűre kurtítás után, hámozással karcsúsodik satnya kuglivá. A megfelelő hosszúságú lemezekből, ügyes kezek igazítása után, sorozatvágó szab azonos méretű lamellákat. A „szalag” végén gyakorlott szemmel és kézzel osztályoznak a hőlgyek, végül a termék raklapon rendezve és csomagolva vár az exportáru átvevőjére. A másik „szalagon” jutott hely a figyelmes vendéglátás inger-anyagainak: a szendvicsek, pogácsák, üdítők szintén válogatott sorának, amelyeket a vendégek illetek, nemcsak szemmel és kézzel. *Vass Tibor* bízik a vállalkozása jövőjében, mindenesetre: öt év múlva szívesen látja újra az érdeklődőket, hogy beszámolhasson a vállalkozása eredményéről.

A program sikere a megközelítően pontos időütem betartásán is múlik. A főszervező *Bolla Sándor*, Helyi Csoport titkár határozottan jelez továbbindulást, élen halad, minden gépkocsi igyekszik követni, lemaradó nincs. Vagy húszperces utazással érkezünk a térség erdészeti vonatkozásainak bemutatására kijelölt helyre. *ifj. Majsza Sándor* magánerdő-gazdálkodó nagyüzemi kiterjedésű erdőtelepítésének bemutatása előtt *Bolla Sándor* foglalta össze a Sokoró menti geológiai és feltalaj jellemzőket, különös figyelemmel az éltető víz szerepére, jelenlétének történelmi léptékű értékelésével. A kislalföldi meszes homokpuszta mára klímazonális jelleget képvisel, tehát a rímre kell helyezni a hangsúlyt, hanem – **ha mester-**

ségesen is – a gazdaságosan elérhető és itt a mai ismeretek szerint egyedül stabilan fenntartható fás vegetációra. A bemutatott esetben jó minőségű, immár 10 év gyakorlati tapasztalatát megtestesítő, magvetéssel telepített akác-erdősítésre. A *Stádel Károly* Kaán Károly-díjas erdésztechnikus, vállalkozó, magánerdő-gazdálkodási szakirányító által bemutatott vetései erdőtelepítési technológia az adott körülmények között rendkívül hatékonyan alkalmazható, biológiai sikerének egyetlen külső feltétele a legalább átlagos időjárás.

Ismét rövid konvojózás után érkezünk a Kis-Árpás/Dombiföldnél épült, felújított műemlék templomhoz. A római kori Mursella város helyének közelében 1251-ben épült a román stílusú templom. A történelmi viharokat nagyobb megrázkódtatások nélkül vészelte át. Az alapítók és a fenntartó elődök emléke előtt tisztelegve, a H.CS. elnöke, valamint *Káldi József*, az OEE előző elnöke és *Apatóczy István* techn. alelnök koszorút helyezett el. A keresztény vallást és pannóniai egyetemes értékeit kialakulásában, kivívásában, megtartásában viharok, megrázkódtatások tették próbára. A *Bolla Sándor* által a kereszténység kétezer éves történetéről, más hitvilági hatásokról, a mindennapjainkban is

fontosnak tartott hitbeli elemekről elmondott gondolatok, illően vezették be az ERDÉSZBECSÜLET TANSZÉK soros előadóját, *dr. Szodfridt István* ny. egyetemi professzort. A közismert erdész-ökológus rendkívül érdekesítő, a történelmi háttérrel is érzékeltető beszámolója az eddigi életútjáról, még közelebb hozta őt ismerőseihez, vagy szerzett újabb tisztelőket az előadónak. Lapunk más helyén lesz alkalmunk a bemutatkozás elolvasására. Mindenesetre: a keresztényi „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!” parancsolatot lényével megtestesítő tagtársunkat volt alkalmunk mélyebben megismerni.

A templomtól *Gerencsér Gyula* gondnok meghatóan lelkes tájékoztatója és a Boldogasszony Anyánk elénekélése után búcsúztunk.

Most rövidebb utat bejárva értünk Mórchidán át a Tekepuszta-erdészházhoz. A legfőbb itteni attrakció a hangulatos környezet mellett, a sikeres vadkár-elhárítás szenvedő alányának az ízletes ebéd tárgyává nemesülése, aláfestő zenei kísérettel. A vendéglátás minden közreműködője itt kapott tapsos köszönetet, valamint titkári virág-Bollát.

A desszert fogyasztása közben rövid szellemi csemegével rukkolt ki *Géber József*, a sokorói kistáj és környékének népszokásairól tartott előadásával. *Józsa Tamás* mérnök-tanár, erdőgazdálkodó pedig a környék népi építészetét mutatta be, kiemelten érintve a fával (élővel is) összefüggő szokásokat, hagyományokat.

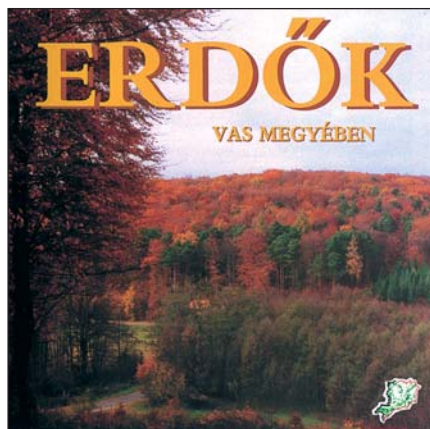
A befejező szakprogram vezetője *Szabó Vendel* erdésztechnikus, vállalkozó, magánerdő-gazdálkodási szakirányító és integrátor, erdőművelési tartalmú sétán adott képet a kerülete ezen részének felújítási, nevelési, erdővédelmi módjairól, lehetőségeiről és gondjairól.

A családtagok közül néhányan már sétakocsikázva jelezték, hogy a kötetlen program felé mutat az idő. A terepi séta után baráti találkozó, kötetlen beszélgetés zárta a népes rendezvényt. Az aktualitások révén érdekesítő és a helytörténet megcsillantásával érdekes programért elismerés illeti *Bolla Sándor* H.CS. titkár urat.

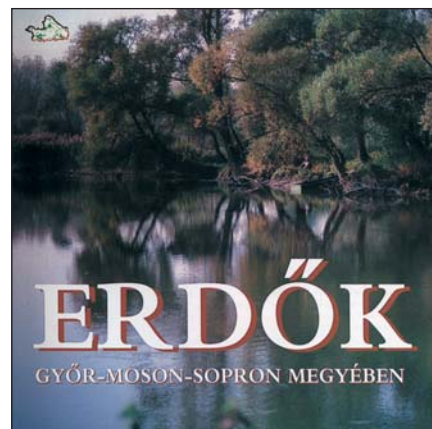
Kép és szöveg: **Apatóczy István**

Újabb két kötet

Öt évvel ezelőtt jelent meg az Állami Erdészeti Szolgálat kiadásában egy sorozat első kötete „ERDŐK” címmel, mely a Bakony és a Balaton-felvidék erdeit mutatta be nagyon szép tipográfiával, és színes fotókkal. Azóta elkészült a sorozat Baranya és Tolna megyei kiadványa is, és most újabb két kötet jelent meg, amelyek Vas, valamint Győr-Moson-Sopron megye erdeit ismerteti az olvasóval. Reméljük, az ország többi térsége is csatlakozik e remek kezdeményezéshez, és rövidesen újabb kötetekkel gyarapodik a sorozat.

Szennyvizeinkkel az Európai Unióba?

Az Európai Unió természetvédelmi követelményei olyan kihívást jelentenek számunkra, melynek teljesítése a gondon túl felelősséggel jár. A természetvédelmi követelmények egyik alappillére a szennyvizeink tisztítása és elhelyezése.

Szennyvizeink hasznosítására dolgoztam ki olyan technológiát, mely a szennyvíz feldolgozását oly módon teszi teljessé, hogy kielégíti az 1994. évi LV. törvény, 1996. évi LIV. törvény, 50/2001. (IV. 3.) Kormányrendelet követelményeit.

Szennyvízfeldolgozásom a fotoszintézisre épül. Több évtizedes tapasztalatom alapján olyan fásítási technológiát alkalmaztam, mely az asszimilációs folyamatban a szennyvíz teljes feldolgozását biztosítja. A fatömeg növedékét megduplázhathatja, ami azt jelenti, hogy a vágásfordulót felére csökkenti.

Tudom, hogy a hivatkozott jogszabályok erdősítésre nem engedélyezik a szennyvíz kijuttatását. Én nem üzemtervezett erdősítésről, olyan fásításról beszélek, mely nem indokolja a művelési ág változását.

A termőföld és a talajvíz védelmére az erdősítés előtt olyan természetes anyagot kevertem a talajba, amely megvédi a talajvizet a szennyeződéstől. Tudomásom szerint ezt a technológiát így együtt nem alkalmazzák. Ezért is szabaddalmaztam 2000-ben.

A gyakorlatban alkalmazott tapasztalatom feljogosít arra, hogy 2-3 év alatt az ország összes állattartó telepének

szennyvízfeldolgozását megoldhatjuk ezzel a technológiával. Azokon a helyeken, ahol szántóföldi művelésű területek locsolására használják a szennyvizet, és a vegetációs idő alatt szüneteltetni kell a szántóföld locsolását, ott is nagyon jól alkalmazható a technológiám, hisz ez a szennyvízfeldolgozás a vegetációra épül.

Bár eddig én csak állattartó telep szennyvizére alkalmaztam, de meggyőződésem, hogy kommunális vagy más szennyvizek feldolgozására is alkalmas.

Azoknak a szennyvíztisztító berendezéseknek a kiépítése és üzemeltetése, mely közel sem olyan hatékony, mint a fotoszintézis technológiája, sokkal nagyobb költséggel építhető és üzemeltethető.

Kistelepüléseinken, ahol nincs kiépítve a szennyvíz csatornázása, vagy ahol körülményes a csatorna kiépítése, nem is indokolt a csatornázás. Ez a technológia gyűjtőtárolókból zagyszivattyúkkal juttatja ki a feldolgozó fásításra a szennyvizet. Azok a szennyvíztisztító telepek, amelyek a szennyvizet a tisztítás után tovább folytatják a vizeiket vagy környezetünket bizonyos mértékig még akkor is szennyezik, ha a szennyeződés mértéke a tűrészhatáron belül van.

Az általam kidolgozott technológia a szennyvíz teljes feldolgozását biztosítja. A kijuttatott szennyvíz oxidációs folyamatának felgyorsítását a sorközök ápolásával, a talajszerkezet szellőztetésével tesszük folyamatossá.

Ez a fásítás korlátlan ideig alkalmas a szennyvíz hasznosítására. A letermelt fásítás 15 éves korában olyan fatömeget hoz, melynek értéke mintegy 100 000,- Ft évi jövedelmet jelent egy hektárra vetítve. Az újraerdősítéssel folyamatossá tehető a szennyvíz feldolgozása anélkül, hogy bármilyen újabb beruházási igény szükségessé válna.

Mindezeket túl az sem elhanyagolható, hogy rövid időn belül felszámolhatnánk azokat a szennyeződések, amelyek településeink környezetét szennyezik látható vagy nem is látható módon.

Én az erdőben (fásításban) találtam meg azt a lehetőséget, mely többet tesz természetünk védelmében mint sok más szennyvíztisztító építmény.

Teszem mindezt azért, hogy unokáink és azok unokái tisztább környezetben élhessenek, mint mi.

Rókus József

Erdő és Szerelem

Csöndek csöndje osont meztelenül a fák között,
A Tavasz hóvirág-lelke ünneplőbe öltözött.
Azt hittem, álmodom, pedig ébren
Álltam elbűvölten az égig érő fényben.
Fa voltam a fák közül, csend voltam a csendben,
Bódult illat szállt szívembe a végtelen nagy rendben.
Vén fák szívdobbanása szállt halkán a szeleken,
Simogatta lelkemet az Erdő és a Szerelem.

Kántor B. Péter

A tölgyek kultúrtörténete, tájformáló és kertépítészeti szerepe

Az istenek tölgyfái, a mítoszok tölgyligetei

A tölgy maga mítosz és valóság. A fák királya, az ókori főisteneknek szentelt fa. A tölgyek az ezerarcú és örök természet jelképei, tiszteletet parancsoló, terebélyes, nemes, szilárd, sokarcú és sokhasznú fák. A tölgyfajok rendkívüli sokfélesége, hosszú életkora a változatoság, a folytonosság példája, az időtlenség szimbóluma. Érthető tehát, hogy az ősi kultúrák fatiszteletének bizonyosságát adó mitikus költeményekben, mondákban, eposzokban, versekben is központi helyet kap. Ovidius az *Átváltozások* VIII. könyvében a saját esztelenségével a Föld elpusztítására törő embert mutatja a földhasogató Erüszikthón személyében, akinek fejszéje Ceres (Demeter = Földanya) szent ligetében a középben álló hatalmas tölgyet sem kíméli.

... *Erüszikthon nem tisztelte az istent, egyet sem, tömjént sose füstölt tiszteletükre;*

mondják még a Ceres ligetét is sérteni merte

bárdjával, s az öreg berket megbán-tani vassal.

Egy terebélyes nagy tölgyfa állt a liget közepében,

egymaga erdőség; szalagok, táblák díszítették

és koszurúk, cél-ért fogadalmak jó jele mindez.

Tölgylakozó dryasok gyakran táncoltak alatta,

Foto: Gyuró

gyakran megmérték, karjukkal, láncafonódva

fogták körbe e fát, s törzsét bárom-szor öt ölnyi

vastagnak lették, s koronája alatt a nagy erdő,

oly mélyen feküdt, mint más fa tövében a fűszál.

'Nembogy istennő kedvence, de volna e tölgyfa

istennő maga is, lombostól dől le ma mégis.'

Így szól, s oldalvást csóválja a légben a baltát;

megremegett, felsóbajtott Deo terebélye,

lombja is elsápadt, sápadtak rajta a makkok

...

s amikor törzsébe sebet hasított a gonosz kéz,

sértett kérgéből nem másképp folyt ki a friss vér,

mint oltárok előtt, ha nagy bika eldől.

(Devecseri Gábor fordítása)

Hiába szólalt meg a tölgyfában lakó nimfa hangja, a fapusztító mégis széjjelhasogatta az isteni fát és másokat is a ligetben. Büntetésül az óriás tölgy és a berek elpusztításáért az istennő „rettentő, dühös éhséget” szabadított Erüszikthónra, aki szörnyű kínját csillapítandó mindent felfalt maga körül, végül földönfutóvá vált. A létforrásait tönkretevő, koldussá vált ember drámai képe vetül elénk a több ezer év előtti leírásban, ahol a tápláló és védelmet adó természet szimbóluma a tölgy.

A tölgyek isteni fák. Az ókori panteista vallások mellett az indogermán népek, majd a zsidó–keresztény kultúrkör mítoszainak is főszereplője a tölgy és megkülönböztetett, szent hely a tölgyliget. *Frazer* az emberi gondolkodás és a vallások történetéről írott művében külön fejezetet szentelt a tölgytisztelet leírásának. A görög mitológiában Zeusz főisten fája. A dodonai Zeusz szentélyében az ott állt tölgy levelének susogásából jósoltak. *Jankovics* a megszemélyesített, szellemmel átitatott antroporf fák

Foto: Gyuró

egyik példájaként említi Zeusz tölgyből faragott menyasszonyát, amelyet a Daidala ünnepen házásítottak össze a főistennel. A tölgyfamenyasszony Héra (Dióné) istennőt testesítette meg. A rómaiak a tölgyfát Jupiterhez társították és szent fának tartottak minden tölgyet. A hadvezérek fegyverfájukat, amelyre a legyőzöttek vezérének fegyvereit és ékszerait akasztották, a Capitoliumi dombon álló Jupiter templomába vitték. Romulus fegyverfája is tölgy volt.

Később a germán mondavilágban is feltűnik, itt a vihar és mennydörgés ura, Donar, Thunar, vagy Thor fajaként tisztelték. A mennydörgés és a tölgy összekapcsolásának gondolati tartalma egyrészt mitologikus eredetű, másrészt gyakorlati oka van. A római és görög főistenek, csakúgy, mint a régi germán istenségek, akiknek szent fája a tölgy, az ég urai, felelősek az időjárásért, az esőért, a viharokért és a mennydörgésért is. A gyakorlati tapasztalati ok hátterét pedig az a megfigyelés adta – amit később kutatások is alátámasztottak –, hogy a fák között a leggyakrabban a tölgyeket éri villámcsapás.

Közép-Európában, a mérhetetlen őserdőt lakó barbár árjak között is fellelhetők a tölgytisztelet nyomai. A galliai kelták varázslói a druidák – kiknek neve is a tölgy görög megnevezésből vezethető le – a fagyönggyel benőtt tölgyeket tartották legnagyobb becsben. Ünnepléses istentiszteleteik színhelye a tölgyliget volt és a tölgylevél is szerepet kapott rítusaikban. A druidák a napfordulókor arany sarlóval aratták a fagyöngyöt, amely a fagyöngyben megtetsesült égi király, a hanyatló félev napistenének végzetét jelképezte. Ebből a rítusból eredeztethető az északi népek szokása, amelynek során a Szent Iván-éji máglyát tölgyfából rakták. Plinius leírásából ismert, hogy Galliában igen ritka kincs volt a tölgyfán nőtt fagyöngy, amelyet a legnagyobb csodálat övezett. Gyógyító és termékenység fokozó erőt tulajdonítottak neki és minden méreg legfőbb ellenszerének tartották. A különös csodálat oka volt, hogy a fagyöngy nem a földben gyökeredzik, így az istenek által az égből küldött növénynek tartották és hittek minden más növénynél erősebb gyógyerejében.

A zsidók őstörténetében a tölgyes erdők a kinyilatkoztatások helyeként tűnnek fel. *Jankovics* írja le, hogy Ábrahám, Kánaán földjére érkezvén Móre tölgyesében pihent meg és itt szólt hozzá először az Úr, majd nemzedékekkel később itt mondtak áldást és átkot a be-

vándorló zsidók. Itt osztja fel az országot Józsué és tesz egy nagy követ bizonyossággal az alá a jós cserfa alá, ahol a zsidók először királyt választottak.

A táplálékot és oltalmat adó, gyógyerejű fa

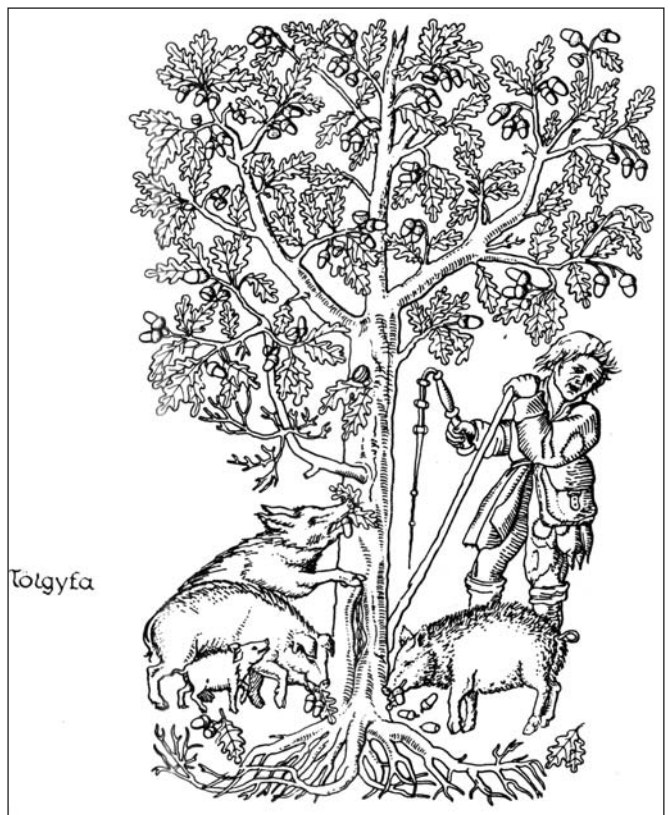
A tölgy makk a régi korokban nem pusztán az erdőben makkoltatott sertéseket látta el táplálékkal, de az ősidőkben a barbár népeknél és a római korban is az ételmet adó fák közé számított, főként ott, ahol nem volt elegendő gabona. „A makk sok nép számára, még ha békének örvendenek is, mindmáig nagy érték. Gabona-ínség idején megszártják, liszté őrlik és kenyérmek dagasztják. Hispánia-szerzte meg manapság is makkot adnak étkezésük második fokaként” írja *Plinius* az első században. Majd részletesen beszámol a különféle fellelhető makkok tulajdonságairól, ízükről – úgy tudja, hogy bár a tölgy makkok igen sokfélék, a legédesebb a bükk makk. A tölgyek között a legjobb ízűnek a kocsánytalan tölgyét tartja.

Kevés olyan fát ismerünk, amely emberi hajlékul is szolgált. Az ír Szent Brigitta a kildare-i („tölgyfahajléki”) cserfa odvát lakta, mely később kápolnává épült ki és kegyhellyé vált. A tölgy védelmet, menedéket ad a mezőkön is. A művelt földeken és a lelelkön hagyásfaként megmaradt, magányosan álló terebélyes tölgyek alatt megpihentek a vándorok. *Horatius* a vidéki élet dicséretéről írva említi a tölgyeket:

De jól esik ledőlni borzas tölgy alatt,
Marasztaló gypeszöngyegen,
Ahol magas partok között víz csörgedez,
Ágak között madár jajong,
Forrás s csörgő patak vígan verseng,
s a part
Könnyű álomra hívogat.

Az útelágazások keresztfája, a vándort védő, oltalmazó jelkép is. A kereszt

a középpont szimbolikus és valóságos kifejezője, az össze- és szétfutó utak – vándorutak, életutak és gondolati utak – találkozási pontja. Az útelágazásoknál a régi korokban előfákba is vágtak keresztet, vagy ezekre akasztották a faragott keresztfát, amely megoltalmazta a vándort az útonállóktól. A *Bálint Sándor* által feljegyzett, Rákóczi szabadságharc korából származó betyármonda szerint nem fosztogattak és garázdálkodtak többé a zsványbandák annál a Nagyszombat melletti útelágazásnál, ahol keresztet akasztottak a tölgyfára egy meggyilkolt kereskedő emlékére. Amint az egyik haramia fejszével belevágott a fába, az magába zárta őt és ágait a földre terítette, hogy a rablóvezér ne

Tölgyfa

férközhessen a közelébe, majd vihar támadt, amely a rablóbandát szerteszéjjel szórta a szélrózsa minden irányába.

A néphit az időjárás előjelzésében és a termésbecslésben is több esetben a tölgyre hagyatkozik. *Godet* írja, hogy a lombhullás idejéből és a makktermésből jósolták az időjárást. Bő termés, a kupacsban mélyen ülő makk és az őszön sokáig fán maradó lomb hosszú telet sejtetett. A szőlőtermést is összefüggésbe hozták a termett makk mennyiségével, a sok makk bő szüretet jelzett. A tölgyfa gyógyító hatását leíró megfigyelésekről és termékenységfokozó erejéről szóló hiedelmekről is beszámolnak a források. *Melius Jubász*

Péter Herbárium a cserfa hasznait sorolva megemlíti, hogy a makknak pora gyomorbántalmakat enyhít, levele borbán főzve vérzést, nemi bajokat és fogfájást orvosol, levelének vizes főzete sebet tisztít és betapasztja azt. Minden tölgyfaj kérge szolgáltatott drogot, de a friss, valamint a pörkölt makk is gyógyította a gyomor- és bélbántalmakat, a mérges harapást.

A tölgy az időállóság, a szilárdság jelképe. „Későre válik a tölgy, de annál tartósab” tartja a magyar szólás, kifejezve, hogy a sokára fejlődő dolgok értékesek, tartósak. A tölgyfa keménysége miatt készítették az ajtókat is hagyományosan ebből a fából.

A tölgyek tájai

Az istenkirályok fája, Európa fő erdőalkotó növényfajának, az erdők királya, melyről már *Plinius* is részletesen megemlékezett. Leírásából látható, mily nagy becsben tartotta a híres polihisztor a Római Birodalom legkiterjedtebb erdősegeinek fáját. Roppant kiterjedésű, ősidők óta érintetlenül álló tölgyerdőről szól, amelyek azáltal, hogy csaknem hallhatatlanok, „minden csodánál nagyobb csodák.” Elénk vetíti az őstölgysek szürrealisztikus képét: „Tény, hogy találkozó gyökereik összeroldása révén néha egész halmokat emelnek, ha gyökereiket nem fedi talaj, azok egymással birkózva olyan magasra emelkednek, hogy elérik az ágakat és felfelé emelkedve valóságos kapubejáratokat képeznek, amelyeken akár egy lovascsapat is áthaladhat.”

Az újkor és napjaink tölgyesei már nem őserdők. A síkságokon a mezőgazdasági területnyerés, a déli lejtőkön a szőlőművelés, a hegysegekben a bányászat és épületfa végett irtották a tölgyerdőket. A Magyar Oklevél Szótár, amely a régi oklevelekben és egyéb iratokban előforduló magyar szavak gyűjteménye, a tölgy-erdő címszó alatt a sóbányák környéki tölgyerdők erős használatából eredő megritkulásának bizonyítékként szolgáló leírást idéz. „1643: Az mely Teölgy Erdő az Soo Bania-hoz való volt, és mostanis vagion Az a nemes emberek szolgálaitul annyira ell vesztegettetet, és ki ortatattot, hogy igen kevés számu fa vagion raita”. Az okszerű erdőművelésnek és a természetvédelemnek köszönhetően azonban középhegységeink jelentős részét ma is, illetve ma újra kocsányos tölgyesek és cseresek borítják. A Kárpát medence alacsony hegyvidéki tájainak jellegadó erdőtársulása ma is a cseres és a kocsányos tölgyes.

A zonális tölgyesek elterjedésének magassági határa – az átlagosan 600 m körüli tengerszint feletti magasság – a honfoglaló magyar törzsek megtelepedésének határát is jelezte. A középkorban a síkság felől a hegyközi kismencedékben terjedt egyre magasabbra az emberi jelenlét, majd fokozatosan behúzódott a bükkösök és a fenyvesek övébe is. Az újkori erdőirtások nyomán a hegylábi települések is egyre magasabbra terjeszkednek az erdősegekbe, illetve helyükön. Budapest is jellemző példáját mutatja e folyamatnak, ahol a budai hegyek külső, ma még erdőborította gyűrűje sem mentes a beépítések-től. Am ezek a kertvárosi térségek nagyon eltérő karaktert mutatnak, akár néhány kilométeres távolságon belül. A budai városperemen található olyan területeket, ahol az építkezések során nem tarolták le teljesen a korábbi erdőt, hanem annak nagy fáját megkímélve hozták létre a lakóterületet. Az óriás cserfák alatt szerényen meghúzódznak a kertek dísznövényei és a családi házak. Az alacsony hegyvidéki erdő itt ligetté ritkulva, szimbolikusan és valóságosan is továbbviszi jelentését az átforgalmazott tájban, a városperemi kertek lakóövezetében. A büszke, erős és óriás cserfák határozott jelleget adnak a térnek, kertnek, környezetnek, tájat formálnak.

A molyhos tölgy a szubmediterrán vidékek száraz, meleg domboldalainak fája. Róla nem született legendák, ritkán ültetjük kertekbe, a faiskolák nem árulják színes levelű és különleges korona alakú változatait. Hazánkban azokon a vidékeken él, ahol a napsütötte lejtők délies hangulata lágy, meleg, napfényes tájat formál. A molyhos tölgy a sajmelegyes molyhos tölgyes bokorerdő (*Ceraso* – *Quercetum pubescentis*) és a cerszömörécés molyhos tölgyes bokorerdő (*Cotino* – *Quercetum pubescentis*) fő faja. A társulást és a fajt főként spontán visszatelepülőként az egykor művelt déli hegyoldalok és dombságok felhagyott szőlőin vagy szabdalt domborzatú, szikár vidékein találjuk. A molyhos tölgy tája a szőlővidék, a mediterrán jellegű térség, ahol a sovány talaj és a nap heve egy kemény, de esszenciális életet alakít ki, ahol sem ember, sem növény nincs bővében a víznek, ahol összesűrűsödik a cukor a gyümölcsben, ahol az illóolaj erős párolgása levendula és a zsálya illával lengi be a tájat nyári hőségben. A molyhos tölgy szikár, göcsörtös fa, a tölgyek között a „bonsai”. Gyökerei feltörnek a sziklát miközben vízért és támasztékért

küzdenek, megpróbálják megvetni a lábukat, szilárd helyet találni maguknak a köves hegyoldalban.

Ennek ellentéte a síkságok tölgyfája a kocsányos tölgy. Üde, gazdag talajokon növekszik a fája, terebélyesedik a lombja. Az Alföldön az erdőssztyepp-tölgyesek és a keményfás ligeterdők a mára ritka, veszélyeztetett társulások fő állományalkotója. A kocsányos tölgy tája a vízjárta síkság, az időszakosan vízborította magas ártér, mely maga is ritkaság már, hiszen a vízrendezések jórészt eltüntették ezt a természetes relief-szintet. Am ahol megmaradtak a kocsányos tölgy társulásai, vagy szoliter példányai, ott igazi természeti és tájértéket jelentenek. A Tisza egykori meanderei mentén, a Hortobágy tőszomszédságában található az Újszentmargitai erdő, amely csaknem az egyetlen, az ősi Alföld mozaikos, változatos képét mutató sík vidéki erdőnk, fokozottan védett terület, melyben a kocsányos tölgy ligetes természetes állományai lelhetők fel. Robusztus, messze látszó fák a síkságok löszön képződött, kövér talajain nőtt magányos tölgyepdányok, vagy a majorok környékén őrt álló kocsányos tölgy csoportok és fasorok. A Hanság egykori tölgy-köris-szil ligeterdejeinek emlékét őrzik a helynevek. Osl mellett találjuk a „Tölös erdőt”, és az Eszterházyak által épített „Kistölgyfamajor”-t. Délebbre a Répce mentén, Dénesfán maradt meg hazánk egyik legszebb fás legelője, ahol hársak és tölgyek óriás példányaiiban gyönyörködhetünk. A legidősebb tölgyek korát 300-350 évesre becsülik.

A kertek tölgyei – 'ezeréves' fák

Az Encyclopædia Britannica 450 tölgyfajról tud. Az erdőalkotó fajok mellett a hazai arborétumokba a 19. század végén kerültek be a távoli tájak tölgyei, köztük az örökzöld fajok. *Lyka Károly* 1912 novemberében írta le Malonya kastélyának gyűjteményeskertjét, amelyet *Ambrózy Migazzy István* – a Jeli arborétum későbbi létrehozója – alkotott a felvidéki Bars megyében. Itt az örökzöld téli tölgyek adják a kert fő téralkotó elemeit, a tisztások háttérét és más örökzöld fajok sokasága üdítette a látogató szemét, akkor, amikor „már csak a Halottak-napja virágai emlékeztetnek, hogy él a természet.” – írja *Lyka*.

Számos történeti kertünk büszkélkedhet tölgyamatuzsálemekkel és temp-lomkertek, temetők sírboltjai fölé borítanak árnyékot óriás idős tölgyek. A Szigetközben Hédervár temetőkapolná-

ja mellett áll az a hatalmas kocsányos tölgy, amelyet a néphit „Árpád tölgyfájának” tart. Kerülete 710 cm, magassága 14 méter, kora valójában 700 évre becsülhető. A molyhos tölgyek között is találhatunk több matuzsálem korú példányt a Dunántúlon. A Balaton-felvidéken, Balatonfüreden és Dörgicsén 250-270 cm törzsátmérőjű, Csákváron mintegy 4 m-es átmérőjű példány áll. A helyi védett természeti értékek között találjuk a Kisalföldön, a Kis-Rába menti Babót óriás tölgyfáit, melyek egyike szép kőkereszt fölé borul.

A tölgyfasorok viszonylag ritkák. Ezért olyan különleges az a 'Herceg-asszony útja' mentén húzódó, egyik oldalán mocsártölgyből (*Quercus palustris*) és a másik oldalán mocsári ciprusból (*Taxodium distichum*) álló több kilométer hosszú fasor, „allé verte”, amely az egykori Eszterházy birtokon a süttőri vadászháztól a kastély felé húzódik.

Jóllehet a tájképi kertekben régóta díszlenek a pompás tölgyfajok, hírük

mégis Arany János margitszigeti fáin nyomán szárnyalt magasba. A költőt is megihlették az óriás fák, idős korára visszaidéztek utazásai emlékét. Verseiből is érzékelhetjük, hogy a tölgy nem pusztán a park méltóságteljes dísze, de azon tájak esszenciája, jelképe is, ahol a költő honát találta.

... tölgyek alatt
Valamerre jártam,
Szülő honomat
Csakis ott találtam.
S hol tengve tunyán
Hajt, s nem virul a tölgy:
Volt bár Kánaán,
Nem lett honom a föld.

A tölgyek alatt vágynék lenyugodni,
Ha csontjaimat
Meg kelletik adni.
De akárhol vár
A pihenőhely rám:
Egyszerűen bár,
Tölgy lenne a fejfám.

Gratulálunk

Répászky Miklósnak, aki a „Jász-Nagykun-Szolnok megyei Gazdasági Díj” kitüntetését kapta. Az indoklásban az alábbiakat olvashatjuk: Figyelemre méltó szakmai pályafutásán túl, mint „tömelletti” erdész 2420 ha erdőt telepített, 3000 ha erdőfelújítást vezényelt le.

A rendszerváltozás körüli átmeneti viszonyok az erdészetben hatalmas veszteséget okoztak. Ehhez 1992-ben Répászky Miklós példás munkával, nagy felelősséggel a szövetkezeti törvény nyújtotta keretek között hazánkban elsőként szervezte meg a társas erdőgazdálkodást folytató Abádszalóki Erdőbirtokosok Szövetkezetét, 1000 ha területen. (1994-ben ugyanezt a munkát elvégezte Kiskörén is.)

Az új erdészeti gazdálkodási formában szerzett tapasztalatai és szakvéleménye alapján születtek meg az egész országra kiterjedő, a társult erdőgazdálkodók működését meghatározó jogszabályok.

Elévülhetetlen érdemei vannak abban, hogy egy olyan erdőgazdálkodási formát dolgozott ki, amelyben több száz erdőtulajdonos összefogásával az erdőgazdálkodást az erdészeti szakma legmagasabb színvonalán lehet végezni.

Tevékenysége megyénkből kisugározva kitűnő példát adott az egész országnak, hogy kellő szakmai igényességgel a privatizált erdőkben is lehet kiváló szakmai színvonalat biztosítani.

Pacsai Norbert

Gépesítési információk (Piros Füzetek) kiadásai

Év	Cím
1996.	SR-8 kihordó
1996.	ETB-2 erdészeti tárcsa
1996.	ERZ-1 erdészeti zúzó
1996.	EFE-1 pásztakészítő eke
1997.	ALV-1 ágyasalávágó
1997.	ETL-3 erdészeti talajlazító
1997.	BPG-600 pásztázógép
1997.	Függesztőberendezések LKT típusú erdészeti traktorokhoz
1997.	VTZ-1 vízszintes tengelyű zúzó
1998.	CASE POCLAIN 1188 CK tuskózógép
1999.	JAVO-MINI töltőgép (konténerezőgép)
1999.	JAVO-STANDARD töltőgép (konténerezőgép)
1999.	RÁBA FA 27.235-6.6-000/LOG-LIFT F60S erdészeti tehergépkocsi
1999.	ETS-2 erdészeti sorközművelő tárcsa
2000.	Hazai gyártású erdészeti gépek
2000.	EGEEDAL-COMBI vetőgép
2002.	BGF-450 K2 típusú gödörfúró (két oldalra kifordítható)
2002.	Erdészeti- és elsődleges faipari gépek dokumentációs tára

Építsük fel a Magyar Faipar Házát

A rendszerváltást követően több szakmai tömörülés alakult és fejlődött dinamikusabban. Más-más úton indultak el és dolgoztak eredményesen. Tíz év után megállapítható, hogy az utak lehetnek elágazók, de a fő irány csak egy lehet: a szakma megfelelő súlyú és hatékony érdekképviselete kifizető és a tagok igényeire igazodó szolgáltató rendszerek kiépítése befelé.

A fa- és bútortiparban folyó szövetkezési munkák magasabb szintre emelése, az európai normákhoz való felzárkózás szükségszerűvé tenné egy olyan innovációs, irányító központ létrehozását, ahol a magyar bútortipar és faipar szakmai színvonalának emeléséhez, a szakma egységes külső megjelenéséhez, valamint a különböző szakmai rendezvények megtartásához minden személyi, tárgyi feltétel jelen van. Újra szükség lenne egy szellemiséget sugárzó, szakmai érdekeket védő és képviselő, az újat, a tudást felkaroló és terjesztő, valamint a tagok életét színesebbé tevő otthonra, a Magyar Faipar Házára.

(Faipar)

Szent István vándorlása

Peták István szerkesztő-rendező és forgatócsoportja ismét végigjárta azt a „Másfélmillió lépés”-t Magyarországon, amit az 1970-es évek végén a Rockenbauer Pál vezette stáb megtett. A változásokra voltak kíváncsiak.

„Mint a Másfélmillió lépés... szerkesztője most azt vállaltam magamra, hogy úgy mutatom be az útvonalat, abogyan én látom: az emberek, a természeti értékek, az erdőgazdálkodás, az épített környezet, a turista alkotások sorsa érdekelt leginkább. Ezért ez egy *szubjektív film* arról, hogy miként láttam, mit tartottam fontosnak rögzíteni a 2000. év Magyarországon a kéksáv jelzésű turistaút mentén” – mondta Peták István a bemutató sajtótájékoztatóján.

A 36 részes film az m1-es csatornán vasárnaponként lesz látható.

Apatóczy István

Magyar sikerek az Erdész Tájfutók Európa-bajnokságán

Ebben az évben Litvánia adott otthont a 9. Erdész Tájfutók Európa-bajnokságnak. Június 24-én a litvániai Balti-tenger parti üdülőhelyen, Palangában gyülekeztek Európa 12 országából az erdészek, hogy összemérjék tájékozódási tudásukat és kicseréljék szakmai tapasztalataikat.

A versenyek helyszíne Európa egyik különleges vidéke, a Balti-tengert és a Kúr-öblöt elválasztó homokdűnés földnyelv, a Kúr-félsziget volt, mely részben Litvániához, részben Oroszországhoz (Kalinyingrádi enklávé) tartozik. A félsziget litván része teljes területével nemzeti park (Kursiu nerijos nacionalinis parkas).

A versenyek mellett szakmai kirándulás keretében ismerkedhettek a résztvevők Litvánia erdőgazdálkodásával, természetvédelmi feladataival, kulturális értékeivel.

A tanulmányutak egyikén tájékoztatást és gyakorlati bemutatót kaptunk arról, hogyan és milyen módszereket alkalmaznak a litván erdészek a lakosság rekreációs igényeinek kielégítésére. Pihenőerdők és területek kialakításával irányítják a kirándulni vágyókat olyan területekre, ahol az erdő legjobban elviseli az ilyen jellegű terhelést. Bejártunk egy tanösvényt, ahol az ösvényen haladó gyerekek érdekes kérdéseket találnak az erdő élővilágáról, az erdő életéről, az erdőgazdálkodásról (pl.: melyik növény a hosszabb életű, az erdőfenyő vagy a fekete áfonya?). A választól függően egyik vagy másik ösvényen kell tovább haladni. Helytelen választás esetén a hibázó zsákutcába jut, vagy visszaérkezik ismét a rosszul „megválaszolt” feladathoz.

Felkerestük Litvánia egyik „legnevezetesebb” helyét, egy leszerelt szovjet rakétabázist. Itt a talán filmekből ismert föld alá rejtett rakétasilókat, irányító termeket, generátor és közösségi helyiségeket lehet megnézni. Aki már akár messziről is látott elhagyott szovjet laktanyát, könnyen el tudja képzelni az itteni állapotokat, csak mindez föld alatt van.

Kúr-öböl Nemzeti Park

A nemzeti parkot 1991. április 23-án alapították. Ez egy keskeny, kb. 50 km hosszú földnyelv, amely a Kúr-öblöt elválasztja a Keleti-tengertől. Az öböl egy része hajózható víziút.

A nemzeti park területe meghaladja a 26 470 hektárt, 9774 ha szárazföld.

4200 ha a Kúr-öböl és 12 500 ha a Keleti-tenger védett vízfelülete. A szárazföld 70,1%-át, 6852 ha-t erdőség borít, a homokos nyílt terület 2685 ha (25,4%), a maradék területen 6 település, utak, mezők stb. találhatóak.

A nemzeti park érintetlen zónáihoz tartozik 2 rezervátum, 1850 ha-os területtel, 4 tájvédelmi körzet 5653 ha területtel és kisebb kultúrtörténeti emlékek.

Az üdülőterület összesen 1807 ha, amely több részből áll, ezek szabadon látogathatóak. Itt lehet strandolni, pihenni, az erdőben túrázni. Ilyen helyen rendezték a versenyeket is. Máshol az erdőbe nem lehet belépni.

A nemzeti park minden településén régi halászházak találhatóak – kétrészes gerendaházak, függőleges deszkaborítással, többnyire barnára vagy kékre festve. A hagyományos tetőfedőanyag a nád volt.

A félszigeten a XIX. század közepén kezdték el a vándorló homokdűnék megkötését erdőtelepítéssel, elsősorban erdei fenyő alkalmazásával. Az állományok képe sok helyütt emlékeztet a mi kiskunsági fenyveseinkre, itt-ott még akác is akad. E munka elismerését és megbecsülését fejezi ki, hogy a Miskininku-temetőben temették el G. D. Kuvertas apját. Kuvertas volt az, aki elsőként foglalkozott a vándorlók megkötésével. Nida hálás lakosai 1864-ben emlékművet emeltek G. D. Kuvertas emlékére, a következő felirattal: „akinek fia, G. D. Kuvertas elsőként ültetett fákat Nida szomorú sivatagjába.” A XIX. század végén–XX. század elején ebbe a temetőbe csak erdészeket és dűnévédőket helyeztek nyugalomra.

Kevés nemzeti park lehet a világon, amelyben túlnyomórészt mesterségesen telepített erdőket védenek.

Magyarországról is népes csapat képviselte az erdészeket: A Vadas Jenő Erdészeti és Vadgazdálkodási Szakképző Iskola tanárai, diákjai, az Állami Erdészeti Szolgálat Egri és Kecskeméti Igazgatósága, Északerdő Rt., Gyulaj Rt., POPLÁR Magánerdő-gazdálkodási Kft. dolgozói és családtagjaik.

Az erdészeti iskola csapatának részvételét lehetővé tette, hogy az iskola rendelkezésünkre bocsájtotta a mikrobuszt, támogatást kapott az Országos Erdészeti Egyesülettől és a Parkerdő Rt.-től, amiért ezúton is szeretnénk köszönetet mondani.

A versenyt jövőre Lengyelország rendezzi, míg 2004-ben – az 1998. évi sikeres bugaci rendezvény után – immár másodszer Magyarország (Szilvásvárad) lesz a házigazda.

Jelentősebb magyar eredmények:

Sprint verseny:

Női 13–14 évesek: 3. *Spiegl Anna*
AESZ Kecskemét

Női 19–20 évesek: 3. *Spiegl Éva*
AESZ Kecskemét

Férfi 17–18 évesek: 2. *Pintyili Gergő*
Északerdő Rt.

Férfi 45–49 évesek: 3. *Urbán Imre*
Erdészeti Szakk. Isk. Mátrafüred

Férfi 50–54 évesek: 3. *Boros Zoltán*
POPLÁR Kft., *Kürti István* (Gyulaj Rt.),
Kalina György (Erdészeti Szakk)

Klasszikus verseny:

Női 19–20 évesek: 2. *Spiegl Éva*
AESZ Kecskemét

Férfi 15–16 évesek: 4. *Kalina György*
Erdészeti Szakk. Isk. Mátrafüred

Férfi 17–18 évesek: 4. *Pintyili Gergő*
Északerdő Rt.

Férfi 21–34 évesek: 27. *Vajda Zoltán*
AESZ Eger

Férfi 45–49 évesek: 3. *Urbán Imre*
Erdészeti Szakk. Isk. Mátrafüred

Férfi 50–54 évesek: 4. *Boros Zoltán*
POPLÁR Kft.

Váltóverseny:

Női 13–13 évesek: 2. Magyarország–Szlovákia (*Spiegl A., Stancikova R.*)

Férfi 17–18 évesek: 1. Magyarország (*Kalina Gy., Pintyili G., Spiegl É.*)

Férfi 45–49 évesek: 3. Magyarország (*Spiegl J. Kürti I., Boros Z.*)

Nyílt kategória: 2. Magyarország–Szlovákia (*Urbán I., Vajda Z., Stancik M.*)

Urbán Imre

Az Országos Erdészeti Egyesület a 2001. évi SZJA 1%-ából kapott 1.776.600,- Ft-ot az alábbiak szerint használja fel:

– 1.065.960,- Ft-ot szociális segélyezésre az Erdészcsillag Alapítványnak átutal

– 710.640,- Ft-ot működési célokra

Köszönjük tagtársaink és támogatóink felajánlását!

Hangulatjelentések a nagyvárosból

Nemrég jelent meg Sárvári János erdőmérnök-író elbeszéléseit tartalmazó kötetetecske. De abogy a közmondás jelzi „kicsi a bors, de erős”. A kiadvány olvasójának igazi csemegét jelent. A rövid egypercesek az élet dolgairól szólnak. Érzelemvillanások néhány remekbe sikerült mondatba tekerve. Az objektív valóság sugarai pásztázzák az író intellektuális finomságokra fogékony gondolatait. A még követhető absztrakciók, a sokszor bravúrosra sikeredett jelzőpárok alkalmazása már igazi tehetségre vall. Mai, mondhatni gonosz világunkban – különösen akkor, ha a gonosz báránybőrbe bújva mutatja magát – amikor a jó és a rossz megkülönböztetése legalább olyan fontos, mint maga a vágy egy humánusabb célok vezérelte hétköznapi életre. Javaslom az olvasónak, hogy a befűtött téli szobában forgassa minél többet Sárvári János kötetét, és akkor rájön arra, amit az erdész lelkiület már régen sejt, hogy a morális alapigazságok éppoly fontosak, mint a természet öserejébe vetett szilárd bit.

* * *

Búcsú a rénszarvastól

Ferdén nőtt bálványfák, poros törzsű platánok és elgyötört juharok alatt nézelődöm a városban. Napernyőkön akácvirág, a vasszékek támláján pereg a rozsdá. Sörbe néznek elfáradt rakodómunkások és gyereksétáltatásba belefásult anyák. A családfőnek – körötte füzérnyi gyerek – ünnep ez, a felmagasztolás pillanata, ahogy enyhén spiccesen, furcsán szétterpesztett ujjakkal hadonászva a katonaelemlényeiről mesél.

A szemközti asztalra dobott újság címlapján angol pázsit, gondozott virágágyások között zabpelyhet eszik egy amerikai család. Lábuknál ragyogóra kefélt kutyák, macskák, az asztalnál ragyogóra kefélt emberek, kortalan bábuk a valószínűtlen díszlet előtt, egy betegesen erős fényű mesterséges Nap sugaraiban.

Ha majd elhajtjuk sörünkről a legyeket s az albértetünk ablakával szemközti tűzfal fölött tiszta fényével felragyog a vacsoracsillag, körberakjuk magunkat a jóléti társadalom kellékeivel, a lemezjátáson madárhangok szólnak négyszeres lassításban, egyre erősödve. Ha hátradőlünk a karosszékben és fiunk fejére téve a kezünket, céltudatos kérdésére, hogy mi az erdő, a szemközti park kopott fát mutogatva elgondolkodhatunk.

Magyarázunk fontoskodva a képekönny állatfiguráit. – Látod négy lába van – mondjuk oktatólag – füvet eszik – gondolom. Azután vattacukortól és fagyalttól ragacsosan, makrancos léggömbökkel hadakozva az Állatkertbe indulunk, hogy szembe-süljünk az örökké vedlő, könnyező és a szűk ketrecében mind büdösebb állatvilággal.

– Nicsak a maci milyen szépen kér! Odaát jávorszarvast eszik, itt a saját piszkában ülve kiflivéget koldul.

– Ez a rénszarvas – magyarázod – a végtelen tundrák lakója. Adj neki perecet és cukorkát.

A rénszarvasok odajönnek a palánkhoz egész közel. Hatalmas a szemük. Minden koszos és ragad, csak a szemük fényes, tiszta és óriási.

– Miért ilyen szomorúak? – kérdezik a gyerekek.

– Nem szomorúak csak ilyen a szemük – mondod zavartan és továbbvonaszolod őket a majomház felé.

Sárvári János

Alkotói díj az ásothalmi Bedő Albert Erdészeti Szakiskolának

A hagyományoknak megfelelően Csongrád megyében a megyei augusztus 20-ai rendezvény Ópusztaszeren zajlott. A Csongrád megyei Közgyűlés 1992-ben alapította a Csongrád megyei Önkormányzat Alkotói Díját, amelyet a megye gazdasági, kulturális, tudományos és művészeti életében kimagasló eredményeket elérők kaphatnak meg. A díj átadására államalapító Szent István királyunkra emlékezve, augusztus 20-án kerül sor.

Ebben az esztendőben 4 magánszemély és 2 közösség részesült ebben a legnagyobb megyei kitüntetésben, ráadásul a díj létrehozása óta először ismertek el egy iskolai közösséget. Az ásothalmi Bedő Albert Erdészeti Szakiskola és Kollégium munkahelyi kollektívája nevében *Andrésiné dr. Ambrus Il dikó* vette át a díjat *dr. Frank József* elnöktől az iskolában folyó kimagasló oktató-nevelő munkáért, szakképzés és ellátás és az erdészeti hivatástudat alakításáért.

A díj átadásakor hangsúlyozták, hogy az évszázados iskola a megye egyik legrégebb szakképzési intézménye, amelynek beiskolázási körzete az egész Alföld. Az évszázados múlt és a sajátos képzési irány eredményeként a patinás intézmény beírta nevét a magyar erdészet történetébe. Az iskola az utóbbi években látványosan és töretlenül fejlődik. Kiemelkedő a nevelőtestület szakmai-pedagógiai tevékenysége. Túlmutat az oktatás-szakképzés mindennapi feladatainak végzésén a tantestület néhány tagjának az országos programkészítésben, illetve az erdésze-

ti, környezetvédelmi tudományos kutatásban való részvétele. A tantestület 6 tagja részesült az utóbbi időben oktatói, természetvédelmi és vadászati tevékenységéért kitüntetésben. A nevelőtestület erőfeszítései mellett elismerésre méltó a technikai és fizikai dolgozók felemelt közreműködése is.

Pápai Gábor

Ismét zakatol a kisvasút

Tízévnnyi szünet után szombaton 11 órától ismét szállítja a kirándulókat a kisvasút a Börzsöny védett erdein keresztül. A kisvasút felújítása idén márciusban kezdődött el. A hét kilométeres szakasz teljes átalakuláson ment keresztül: nemcsak a mozdonyokat és vasúti kocsikat újították fel, de kicserélték a síneket, a talpfákat, felújították a hidakat, sőt az állomásépületeket is.

A védett területek természeti kincsei megközelítésének legkörnyezetkímélőbb eszköze a kisvasút, hiszen egy mozdonyal vontatott szerelvény akár 20–30 személygépkocsi környezetkárosító, zavaró hatását is kiválthatja, a kirándulók pedig egy csodálatos élmennyel térhetnek haza. Reményeink szerint a jövőben folytatódni fog a felújítás és újabb szakaszok nyílnak majd meg a kirándulók előtt.

A kisvonatot *dr. Kóródi Mária* környezetvédelmi miniszter avatta fel.

Battai Eszter

Egyesületi hírek

Az *Erdőhasználati Szakosztály* június 12–13-án Sopronban, illetve Burgenlandban tartott rendezvényt. Az első napon *dr. Mészáros Károly* dékán köszöntőjét követően a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőhasználati Tanszéke mutatkozott be. A résztvevők örömmel tapasztalták, hogy Alma Materünkben szakmánk meghatározó tárgyának oktatása – a szűkös források ellenére – kiemelkedő szinten folyik.

A – szakmai fogások finomságára is ügyelő – gyakorlati oktatás olyan ismeretanyagot ad erdőmérnök hallgatóink kezébe, melyet a mai gyorsan (és nem mindig az erdész számára kedvezően) változó világunkban is hasznosíthatnak.

A Tanszék bemutatkozását követő beszélgetésen *Andor József* volt szakosztályelnökünk komoly veszélyként említette az erdőhasznosítás tudati leértékelődését. Hangsúlyozta, hogy e kedvezőtlen megítélést sokszor a gyakorló erdész is elősegíti hallgatásával, azzal, hogy nem hangsúlyozzuk eléggé az újratermelhető–újratermelő alapanyagok hasznosításának előnyét a környezetre súlyos terhet jelentő művi anyagokkal és fosszilis energiahordozókkal szemben.

Nemes Zoltán felvetette, hogy az oktatást célszerű igazítani a gyakorlati szakmai igényekhez. Általános véleményként erősítették meg a résztvevők, hogy ez a gondolat a Tanszék filozófiájába beépült, azonban célszerűbb a jelenlegi fakitermelési (fahasznosítási) rendszer működésének megismertetésén túl, annak túlzott beidegzése helyett olyan ismeretanyag átadása, mellyel a jól képzett mérnök mindenkor élni tud, sőt a megszokott módszerek hibáinak kiküszöbölésére is képessé válik.

Felvetődött egy olyan archívum létesítésének szükségessége is, amely a régi erdei munkát örökíti meg. Talán az utolsó pillanatban vagyunk, hogy a múlt mesterfogásait fotón-filmen megörökítsük.

Javaslatként elhangzott, hogy e témában keressük az együttműködést az Erdészettörténeti Szakosztállyal.

Dr. Rumpf János a szakma egy pótolható mulasztásra hívta fel figyelmünket, ugyanis *Lámfalussy* professzor úrnak méltánytalanul, nincs még szobra egyetemünk botanikus kertjében.

A résztvevők teljes támogatásuk mellett – felkérték a Tanszéket, hogy a szobor felállításához a *Lámfalussy* család egyetértését kérje meg, és tegyen felhí-

vást a szoborfelállítás költségeinek előteremtésére.

A második napon Burgenlandban az Eszterházy birtok lakompaki (Lochenhaus) erdőgondnokságának, illetve a jelenlegi családfőnek Melinda Esterházy hercegasszonynak – akinek gondoskodását távollétében is éreztük – vendégei voltunk.

A teljes birtok 1614 óta a családé. Jelenleg 3 magánalapítványba és egy magánbirtokba szerveződik.

A lakompaki erdőgondnokság magánalapítványként működik. Területe 8200 ha, élőfakészlete 1,8 millió m³, ezen belül luc 22%, erdei fenyő 37%, vörösfenyő 7%, jegenyefenyő 2%, bükk 19%, tölgy 6%, a többi fajafaj 7%-kal képviselteti magát.

A gazdálkodás a hercegasszony által jóváhagyott éves tervek alapján folyik. A jó minőségű faanyagot a gondnokság központja értékesíti, a tűzifa zömét az erdészek, jelentős a lábön eladás is.

A gondnokság irányítását 1 erdőgondnok, 6 területvezető, 2 beosztott erdész, 1 erdőőr, 1 titkárnő és egy irodai erdész végzi. Ezen kívül 5 fakitermelő, 14 erdei, 1 faraktáros és 4 egyéb saját fizikai dolgozót foglalkoztatnak. A fakitermelések zömét (52%) magas fokú gépesítettséggel rendelkező vállalkozók végzik.

A fakitermelés évi 48 ezer m³, 1/3-a élőfahasználat, 2/3-a véghasználat.

Az erdőművelési munkákat alapos tárgyalás, egyeztetés után a területvezetők hajthatják végre. A szerződéseket többnyire *szóban* kötik, azt csak a jelentősebb ügyletekben foglalják írásba.

A vadászati jogot teljes mértékben bérbeadják, egy ha bérleti díja kb. 10 000 Ft-nak felel meg. Jelentős bevételt hoz a különféle melléktermék (homok, agyag, kavics) értékesítése is.

A gondnokságot *Nemestóti Miklós* erdőgondnok – magyarul kiválóan beszélő – burgenlandi erdőmérnök kollégánk mutatta be. Az ismertetést követően megtekintettük az erdészeti irodát, majd egy nagyon jól felszerelt erdei múzeumot, melyben erdei iskolai oktatásokat is tartanak. A múzeum a birtokhoz tartozik, szervezettel azonban elkülönül az erdőgondnokságtól.

Első terepi állomásunk egy magasan gépesített fakitermelés volt, ahol egy bontásjellegű munkát tekintettünk meg, a múltban erősen vadkárosított erdőben.

A fakitermelést, gallyazást döntő-raká-

soló, a közelítést kihordó szerelvény végezte. Költsége – a mi fogalmaink szerint – magas, 5600 Ft/m³ (Ft-ra átszámolva közbelső rakodón). A munka hasznosságáról vita is kialakult.

Ezt követően rövid autózás után mászvagallyazóval történő jegenyefenyő-nyesséssel ismerkedtünk.

Ebéd után az Eszterházy család ősi fészkeben a Landsee-i, romos, de így is monumentális várkastélyban gyönyörködtünk.

Utolsó helyszínünk egy családi vállalkozásban üzemelő, magán fűrészüzem volt, ahol fenyőt dolgoznak fel. A helyszínen eredetileg vízimalom működött, 1959 óta fűrészüzem, melyet folyamatosan fejlesztenek. Feldolgozó kapacitása cca. 20 000 m³/év.

Az egész rendszer igen precízen, kevés belső anyagmozgatással dolgozik. Vezetője-tulajdonosa gépészmérnök, aki nemcsak a fejlesztést tervezi, de minden munka- és irányítási folyamatba be tud avatkozni.

Zárásként megállapítottuk, hogy igen tartalmas két napot tölthetünk együtt, és azt kiemelten is megköszönjük *dr. Rumpf János* professzor úrnak és *Gólya János* adjunktus úrnak.

Nemes Zoltán

titkár

Garamszegi István

elnök

* * *

Az Egri „*Petrás Incze János*” Kulturális Egyesület a moldvai csángó-magyarok identitásának megőrzését tűzte zászlajára.

Ismeretes, hogy a moldvai csángók komoly küzdelmet folytatnak a magyar nyelvű oktatás és a magyar nyelvű szentmisék megteremtéséért. Ehhez kíván hozzájárulni az Egyesület képzésekkel, táborok megszervezésével, erkölcsi és anyagi támogatással, szponzorok felkutatásával.

Július 1–13. között 50 iskoláskorú gyermek (25-25 fős csoportokban) moldvai, magyarul jól beszélő pedagógusok kíséretében az Egyesület vendége volt, felváltva egy héti Hevesen, illetve egy héti Egerben.

A nyelvtanulás és játék mellett megismerkedtek a Tisza-tóval, a Mátra- és a Bükk-aljával és felkeresték a Parlamentet is.

A „tábor” sikeréhez csatlakozott az

Egererdő Rt. támogatásával az OEE Egri Helyi Csoportja is, egy-egy egész napos programmal.

A gyerekekkel Szilvásváradra kirándultunk, ahol kisvonattal a Szalajka völgybe utaztunk. Megtekintettük az Ősember-barlangot, a Fátyol-vízesést, a szabadtéri erdei múzeumot. Hazafelé a Bélapátfalvai apátságban – egy szép csángó templomi népének elnéklése mellett – hajtottunk térdet.

A programot „saját gyártmányú” bőseges ebéddel zártuk.

A gyerekek őszinte örömeire gondolva reméljük, szerény eszközeinkkel hozzájárulhattunk a „Petrás Incze János” Egyesület céljaihoz.

Garamszegi István

* * *

Az Erdővédelmi Szakosztály új tisztviselőinek megválasztása után, első szakmai fórumát 2002. április 10-én tartotta Sikondán. A megjelent 28 érdeklődőt a Mecseki Erdészeti Rt. vezérigazgatója, *dr. Káldy József* üdvözölte, majd *Kató Sándor*, a Szakosztály elnöke röviden beszámolt az elmúlt év szakosztályi rendezvényeiről, és ismertette az ez évre tervezett szakmai összejöveteleket.

A jelen szakmai fórum a Summit-Agro Hungaria Kft. szervezésében folytatódott. Az ismert, növényvédő szereket forgalmazó cég részéről *Wirth László* számolt be a hazai piacon elért eddigi eredményeiről. A Japán kereskedőház 10 éve van jelen Magyarországon és komoly részesedést ért el a növényvédő szerek forgalmazásában. Az erdészeti gyakorlatban leggyakrabban használt készítményeik:

NABUS S gyomirtó

DIPEL ES, WP rovarölő

SUMI ALFA ULV rovarölő

MOSPILAN 70 WP rovarölő

Az erdőgazdaságok jelenlévő szakemberei beszámoltak a gyakorlatban már széles körben használt növényvédő szerek hatásáról és néhány, újabb szerrel végzett kísérlet tapasztalatairól. Ilyen készítmény pl. a PLEDGE 50 WP gyomirtó, melynek kedvező környezetvédelmi tulajdonságai vannak, de első sorban kétszikű gyomok preemergens gyomirtására szolgál. Jelenleg csak kukoricakultúrában használatos. Ugyancsak új lehetőségeket kínál a rovarok elleni védekezésben a környezetkímélő ATABRON kitinszintézis gátló rovarölő.

A szakmai találkozón bemutatásra került a *Szidonya István* által összeállított, www.fadoktor.hu erdészeti növényvédelmi technikákat bemutató honlap, amely gyakorlati tanácsokat ad

az erdészeti növényvédelemmel foglalkozó szakembereknek. A találkozó jó hangulatú, kötetlen beszélgetéssel zárult.

Dr. Koltay András

szakosztálytitkár

* * *

Gemencen ülésezett az OEE Vadgazdálkodási Szakosztálya. A tisztújításokat követő első rendezvényét a Vadgazdálkodási Szakosztály a Gemenc Rt. Szekszárdi Erdészetének területére, *Pörböllyre* szervezte. A szakosztály új elnöke, *Csonka Tibor* vezérigazgató meghívására érkezünk az rt. színvonalas erdei iskolájába 27 fővel, augusztus 28-án. Az egynapos, feszes ütemű programnak előre nem kalkulált terepi aktualitást adtak a Duna augusztusi áradásának tragikus következményei.

A szűkre szabott időkeretbe az ügyrendi feladatokon kívül három, idősebb szakmai kérdéskört érintő előadást és egy, a helyi gazdálkodási viszonyokba bepillantó terepi programot építettünk be.

Az elnök megnyitója után első napirendi pontként *Dr. Kőházi István* igazgató főállatorvos, a Heves megyei Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrző Állomás vezetője tartott érdekes előadást a lóttvad húsvizsgálatával és forgalmazásával összefüggő, új jogi szabályozásról. Részletesen kitért a komoly ágazati polémiát kiváltó rendelet szakmai, üzleti és EU-vonatkozásaira. Mint az FVM jogszabályalkotást segítő szakértője, avatott szakszerűséggel elemezte a szabályok alkalmazásának várható hatásait a vadgazdálkodási ágazat működésére. Határozottan igyekezett tudatosítani a szigorú élelmiszer-higiéniái követelmények megkerülhetetlenségét a vadex-

port fenntarthatósága érdekében. Említést tett azokról a passzusokról, melyeknél a gyakorlat érdekeihez igazított, enyhítő módosítások is elképzelhetők.

Az előadást emóciókat sem nélkülöző, konstruktív vita követte a szokatlanul kemény szabályok betarthatóságáról, a megfelelés várható ráfordításainak finanszírozásáról és személyi feltételeiről. *Pintér István*, *Kronecker József*, *Kondor Endre*, *Buzgó József* és *Feiszt Ottó* felkészült véleményalkotásai az előadó számára is adtak municiót a jogszabályalkotás további feladataihoz.

A délelőtti második felében a házigazdák szervezte terepi programon vettünk részt a Rezéti-körgát térségében. A felejthetetlen élményt jelentő bejárást és tájékoztatást *Fodermayer Vilmos*, a Szekszárdi Erdészet illetékes műszaki vezetője vezette.

Ismertetőt kaptunk a vidék szakmai és kultúrtörténetéről, a gazdálkodás múltjáról és jelenéről. Láthattuk, érzékelhettük a visszavonuló, évszázados rekordjától alig elmaradó árvíz katasztrófális hatásait az erdőfelújításokban és a vadgazdálkodásban. Érintettük a víz által elmosott gemenci kisvasutat Lázi állomásnál, látva a közjóléti berendezésekben bekövetkezett károkat.

A döbbenet utáni lelki rehabilitáció gyanánt, visszavezető utunkon keresztmetszetet kaptunk Gemenc legértékesebb, kocsányos tölgyes és feketediós állományaiából. A templomi hangulatú, ám javarészt mesterséges erdők az ártéri erdészek generációinak munkáját dicsérik.

A baráti légkörben elfogyasztott ebéd után folytatódtak az előadások. *Pintér István* főosztályvezető (FVM) a

vadgazdálkodási köztervezés helyzetéről és az EU-csatlakozás ágazatunkat érintő hatásairól tartott színvonalas konzultációt. Digitálisan szemléltetve mutatta be a tervezés részleteit, a tervek felépítését a tolnai köztervezési példáján keresztül. Külön kitért a szükséges, bonyolult egyeztetési folyamatra, valamint a tervek összefüggéseire a Vadgazdálkodási Adattárral. Megtudtuk, hogy a 24 köztervezésből máig 23 készült el, a határidők jelentősen csúsznak.

Az EU vadászatot érintő jogszabályairól, az EGK irányelveiről az előadó részletesen beszélt. Kiemelte a vízi- vadak és az erdei szalonka vadászatára vonatkozó szabályozást, említve, hogy az utóbbi ügyében ősszel egyeztetnek a civil szervezetekkel. Külön szólt a vadon élő állatok kereskedelmének szabályozásáról, a kikerülhetetlen jogharmonizációról, a vízivad-gazdálkodási koncepció szükségességéről.

Pintér István önálló témája volt a Vadászati Törvény végrehajtási rendeletének módosítása, ezen belül is az erdei vadkár értelmezésének új szabályai. Határozottan érvelt a természetes felújítások elősegítésének, a nagyvadlétszám csökkentésének fontossága mellett. Említést tett a hivatásos vadászok kiadás előtt álló szolgálati szabályzatáról, a naplóvezetés rendjéről, az ellátmányok egységesítéséről is.

A vadkárok kérdésköre gyúelegyként hatott a szakmai vitára. Egyebek mellett, *Hajdú Tibor*, *Balázs István*, *Buzgó József*, *Feiszt Ottó*, *Varga Béla* és *Reményfy László* hozzászólásai újra meggyőzték a Szakosztályt arról, hogy a vadkár témájában mielőbb önálló összejövetelt szervezzünk.

Harmadik előadóként *Török Gábor*, a Duna-Dráva NP Vadászati Osztályvezetője állt hallgatóságunk elé. Ő a természetvédelem szemszögéből elemezte a térségi vadgazdálkodás helyzetét és a nagyvadlétszámmal összefüggő problémákat. Bemutatta a Park működését, a gondok mellett említve korrekt kapcsolatokat, együttműködésüket a vadászatra jogosultakkal. Részletes történeti áttekintést adott a nagyvadlétszám alakulásáról – kiemelve a gímszarvas fokozódó terjedését – leginkább problémás térségként Somogyot jelölve meg. Beszélt a vadkárokat felmérő monitoring rendszerek tapasztalatairól. Hosszú távú megoldásként céljuk az un. ökológiai vadterületek képességhez igazított vadsűrűség.

Tájékoztatót adott az árvíz eddig tapasztalt, összetett hatásairól, a Vadgazdálkodási Tanácsok fontos szerepéről,

valamint személyes munkálkodásáról a hatósági kapcsolatok építése területén.

A számos, kapcsolódó kérdés között felvetődött a nemzeti parkok IUCN-besorolásának és a hazai állapotoknak ismert ellentmondása, mely az előadó szerint a magyar jogszabályok mentén feloldható.

A szakosztályülés záró programjaként ügyrendi kérdésekkel foglalkoztunk. Megállapodtunk a kapcsolattartás módszereiben az OEE Elnöksége és más testületei – kiemelten az Erdőművelési Szakosztály –, valamint a külső szervezetek irányában. Évente két, helyezett rendezvény és egy tanul-

mányút szervezését céloztuk meg. Operatív csoport létrehozását határoztuk el a gyors reagálást igénylő megkezelések kezelésére.

Tagfelvételtől döntöttünk: új tagunk *Nagy Károly*, az Egererdő Rt. vadgazdálkodási csoportvezetője. Gratulálunk! Áttekintettük tagsági viszonyainkat, felfrissítettük a nyilvántartásokat.

Késő délután, az itt közölt csoportkép elkészültével búcsúztunk egymástól. Köszönjük kiváló házigazdáink, a GEMENC Rt. munkatársainak lekötelező vendégszeretét!

Kép és szöveg: **Haraszi Gyula** szakosztály titkár

Búcsúzó sorok Faragó Sanyi Bácsitól

Egy melegszívű, jólelkű pályatársunk hagyott el megint bennünket. Párjától néhány hónapja kellett elbúcsúznunk, most aztán elment ő is, szelíden és csendben.

Az egykori Kerekegyházi Kísérleti Erdészet kísérletvezetője volt, ERTI-kutatóként töltött el négy évtizedet az alföldi homokon.

Azon kevesek közé tartozott,
– aki készséggel és őszintén segített a hozzáfordulónak,

– akivel jó volt leülni, lelket terhelő gondokat megbeszélni,

– aki mindig talált néhány jó szót az összekuszálódott szálak rendbetételéhez.

Ember volt, nagyon kedves ember. Mindenkinnek csak Sanyi Bácsi. Így szólította falujának boltosától a levélkihordóig, a terepi erdésztől a főmérnökhöz, mindenkire. A kerületvezető erdészek személyes jó barátai voltak és a kétkezi, tanulatlan erdei munkás sem érezhette benne a nadrágos embert, akitől félni kell.

Alakja hosszú ideig egybeforrt motorjával. Bámulatos biztonsággal irányította a laza homokon, pedig néha még a lábait is használnia kellett az egyensúly megőrzéséhez. Ősz haja, kreolos arcszíne elválaszthatatlan volt a kunadacsi, kunpeszéri erdők világától. Kutatómunkát végzett, de könyveket nem hagyott maga után, írásaival is ritkábban jelentkezett a szaklapok hasábjain. Ő csak a dolgát tette, vezette a kísérleteket, gyűjtötte az adatok ezreit és segített másokat céljaikhoz.

Zrenjaninban, az egykori Torontál megye székhelyén, magyar néven Nagybecskerekben, nevelkedett, szerb környezetben. Egyetemi tanulmányait is a belgrádi egyetem Erdészeti Fakultásán végezte. Első munkahelye Szerbia belsejében, Nis városában, volt.

A német–jugoszláv háború idején kalandos körülmények között került Újvidékre és 1941. július 21-én, mint kinevezett ideiglenes minősítésű m. kir. segéderdőmérnök tett esküt a szegedi erdőigazgatóság újvidéki erdőfelügyelőségén.

1942-ben a rahói erdőigazgatósághoz helyezték és megbízták a Tiszabogdányban székelő tiszaközi erdőhivatal vezetésével. Kétévi megfeszített munka után újabb menekülés és az 1944. december 6-án, Esztergomban kelt irat szerint kinevezték a felsőtárkányi erdőhivatal vezetőjévé.

Az 1946 és 1955 közötti időszak minden átszervezése más-más munkahelyen éri. Dolgozott az Egri Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat központjában, a Heves megyei egyesülésnél, a mátrai és a sajtóvölgyi erdőgazdaságoknál. A jugoszláv oklevél nem volt jó ajánlólevél abban az időszakban.

Megnyugvást hozott családja számára is, amikor 1956-ban az ERTI tudományos segédmunkatársa lett Verpeléten. A Duna-Tisza közti Kísérleti Állomáson tudományos munkatárs, 1976-tól nyugdíjba menéséig főmunkatárs.

Párja halálával néhány hónapja hagyta magára, 90 év körüli korára ez volt a legnagyobb ütés, ezt már nem tudta kiállni. Mert öszülőd fejjel, sok évtizedes együttlét után is oly gyengédséggel, szeretettel tudta párját szőlítani, mint talán vőlegény korában tette. A kényszerű elválás után ösztört.

Utolsó idejében már csendben készült a távozásra. Meggyengült látással és hallással pergette napjait és ezen unokája kedvessége, szerető gondossága sem tudott enyhíteni. Az eltört combnyaknak meg már nem maradt ideje az összefordásra, hordozója szerényen és csendben elment közülünk. Emlékét nem találmány vagy különleges vívmány örökíti, sokkal inkább jólelkűsége, meleg emberi jósága és a belőle sugárzó szeretet tette naggyá.

Kedves, jó Sanyi Bácsi! Mi, itt maradtak most fájdalommal és szomorúan búcsúztunk Tőled és fohászodunk, hogy az Egek Ura bocsássa be égbeszállt lelkedet és találjatok egymásra újra Pároddal, hogy kéz a kézben járhattatok az égi vándorutat! Isten Veled! Nyugodj békével!

Dr. Szodfridt István – Járasi Lőrinc

Emlékezés Kiss Ferencre (1860–1952)

Kiss Ferenc 1882-ben szerzi meg erdőmérnöki oklevelét, majd néhány évvel később 1885-ben Bedő Albert Szegedre küldi, ahol a város tanácsa a városi erdőket állami kezelésbe adja. Ennek irányításával bízzák meg. Elsőként feltérképezte a teendők, csemetekerteket létesít és önmagát nem kímélve kezdte meg fáradtságos munkáját. Eközben van ideje és energiája megfigyeléseit, tapasztalatait papírra vetni. Tevékenysége eredményeként egyes fajok területe megsokszorozódott, a Szeged környéki erdők összetétele megváltozott, gazdasági értéke megnőtt. 1925-ben nyugdíjazták miniszteri tanácsosi címmel. Számátlan tudományos dolgozata közül egyik legfontosabb az 1939-ben megjelenő Szeged erdészete.

A második világháborút követően érdemeit nem méltányolják. Az 50-es években az új társadalmi rendszer a nehéz munkája által kiérdemelt miniszteri tanácsosi címe miatt kirekesztette. Utolsó éveiben érdemeit nem méltányolva, szinte elfeledve hunyt el Szegeden 50 éve, 1952. június 13-án. Holttestét elismertségéhez méltatlanul helyezték örök nyugalomra.

Kiss Ferenc, a Dél-Alföld legnagyobb erdésze, akit az utókor a „szegedi erdők atyjának” nevez. Emlékét Szegeden a róla elnevezett erdészeti technikum és emléktábla, valamint egy mellszobor őrzi. Ásotthalom egy róla elnevezett emlékerdőben található egy domborművel ellátott obeliszk. Szülőfalujában Szilárskányban emlékházat rendeztek be.

Andrés Pál

Lénárt László erdőmérnök (1959–2002)

Mély megrendüléssel értesültünk, hogy kedves kollégánk, Lénárt László erdőmérnök, erdőtervezető szíve 2002. Szeptember 12-én megszűnt dobogni.

Mezőkövesden született 1959. október 7-én. Általános iskolába lakhelyén, Cserépváralján járt, majd a felső tagozatot a szomszédos Tardon végezte el.

Az egri Dobó István Gimnázium és Erdészeti Szakközépiskola erdészeti szakán érettségizett 1978-ban. Egy éves katonai szolgálat után megkezdte tanulmányait a soproni Erdészeti- és Faipari Egyetemen. Erdőmérnöki oklevelét 1985-ben szerezte meg.

Ezután a Borsodi EFAG Sajóvölgyi Erdészeti Igazgatóságán dolgozott Putnokon, majd 1987-ben a Mátrai EFAG Pétervásárai Erdészetihez került fáhasználati, majd által-

nános műszaki vezető beosztásba. Ekkor költöztek jelenlegi lakásukba Váraszó községbe.

1994. szeptembere óta az Állami Erdészeti Szolgálat Egri Erdőtervezési Irodájának erdőtervezője. 1986-nan megnősült, egy lánya és egy fia van, mindketten általános iskolások.

Egy nagyon szerény, halk szavú, mindig segítőkész, udvarias, nagy gyakorlati érzéssel megáldott kollégát veszítettünk el személyében. Rendezvényeinken mindig jó kedvvel, aktívan vett részt. Szerette, és igen jól ismerte a környezetében levő erdőket.

A legutóbbi erdőtervezéskor - 2001-ben - saját faluja, Váraszó erdeit ő üzemtervezte. Sajnos, ma már tudjuk, hogy ez volt utolsó befejezett munkája az erdőtervezésben.

Kedves Laci!
Ha véget ért is földi pályád,
És elrendelt időd lejárt,
Emlékedet szívünkbe zárva
Legyőzhetjük a zord halált.

Az egri erdőtervezők.

Lengyel Andor okleveles erdőmérnök (1910–2002)

Családja (három gyermeke, hat unokája és két dédunokája), munkatársai és tisztelői augusztus 12-én búcsúztatták Budapesten a 92 éves korában elhunyt, az erdész- szakma és jellemesség egyik legnagyobb

egyéniségét. Pályáján a legendás Sēbor János professzor tanársegédjeként indult, s életének derekát a Budapesti Erdőrendezőiség vezető főmérnökeként élte. Az évek során a keze alatt dolgozó több száz ember nemesedett fel. A becsületos üldözötteket, elesetteket, a segítségre szorulókat mindig különösen nagy szívvel támogatta: bukott papot, tábornokot, színészt, kicsapott diákat, magyart. A hatalomtól, a karrieresgítő szervezetektől, a politikától, s minden, -izmusra végződő ámtástól távol maradt. Istenhitét is teremtőjével kettesben élte meg. Szerény ember volt. Nem akart szerepelni, folyamodni, előadni, fellépni, publikálni, pályázni, versengeni, dicsekedni. Volt mire szerénynek lennie!

Lengyel Andor a szó legnemesebb és igazi értelmében dolgozott. Elegánsan, mindig jókedvűen, derűjét másokra átsugározva. Szeretetre méltó egyéniségével munkatársai javánépét mindig serkenteni tudta, hogy azok jó szívvel és kedvvel dolgozzanak: sokat, akár a gyengébbek helyett is. A főlé, s alá mások által kinevezett (kisorsolt?) különféle vezetőket megbocsátó humorral tűrte. Elfogadott mindenkori felettése a lelkiismerete és dr. Sali Emil volt.

A konfliktusokat előre megérezte és megelőzte. Egyetlen emberre haragudott életében (méltán), s ezt is azért tartotta talán szégyent a haragvás állapotában, hogy minket, indulatosabb köznépeket jobban megérsen. Legdurvább vitafegyvere az volt, hogy mele-

gen mosolyogva, félrefordított fejjel, hallgatóg kétellyel nézte ellenfelét, aki percekben belül megadta magát. Támogatta, szerette, folyamatos tanulásra biztatta a fiatalokat. Becsülte és az adott lehetőségeket meghaladóan istápolta az időseket. Rendkívüli módon megértette a dolgozó nők sajátos gondjait. Nála nem kellett megalázkodóan elkérnedkedni azért, mert a gyermek beteg lett és azonnal haza kell hozni az óvodából.

Kedvenc mondása szerint mindig a jól húzó lovat kell ütni. Meg is tette, ám Lengyel Andor ostorára mindannyian szívesen törekedtünk. Vigaszdjunk, a cinkos komaság, a november 7-ei borítékban lapuló, a veres asztalnál, valamiféle illetékes nagyság által ünnepélyesen átadott, becsületsértéssel felérő, az éves jó munkát honorálni kívánó 500 Ft-os „jutalom” feletti összekacsintás, és a jó lelkiismeret keltette önbizalom-növedék volt. Megérte. Bandi bátyánk barátsága őszinte, tiszta, nyílt, és az adott helyzethez képest mély volt. Számon tartotta a családokat, gyerekeink nevét és korát.

Munkatársai nyugdíjba vonulása után is szeretettel övezték és keresték.

Szakmai jellegű tanulmányutakon még 90 éves korában is részt vett.

Nem sokkal túlélve követte feleségét a földi próbatételről való eltávozásban.

Jóságát és nagyságát szívünkben hordjuk.

TM

Kovács Ignác (1920–2002)

1920-ban született Vértestolnán a család 8. gyermekeként.

Édesapja és három bátyja is erdész volt. Az elemi iskola elvégzése után édesapja mellett volt gyakornok.

1942-ben végzett Esztergomban, az erdészeti szakiskolán. 3 éves katonai szolgálat, majd közel 4 évi hadifogság következett. Aztán 1949-ben a Tatabányai Erdőgazdaságnál a vértesi erdőben először ker. vez. erdész, majd üzemegység vezető lett. 1950-ben kötött házasságot Ilonka névvel, ki szintén erdész családból származik. 1951-ben született első gyermekük, Livia. 1954-ben került a Dunaárteri Állami Erdőgazdasághoz (Bajai Erdészethez) Karaszra, mivel Gyula bátyja és Csóka György sógora is itt dolgoztak. 1959-ben született fia, Ignác (Nacó), aki a családi hagyományokat folytatva, jelenleg is itt kerületvezető erdészként dolgozik.

Munkájával többször érdemelt ki szakmai elismerést. Személyes érintettségem, hogy Dunaszentbenedeken 1966-ban Varga Rudolfot – Apámat – váltotta, ahol 1981-ig, nyugdíjba vonulásáig dolgozott. Sok-sok költözés után aztán végleg itt telepedett le a család. Feleségével – Ilonkával –, ki mindig hű társa volt, és vállalta az akkori idők erdészfeleségeinek nem könnyű sorsát – boldog házasságban éltek 52 évig.

Ignác Bácsi!

Köszönjük, amit a Gemenci erdőkért tettél. Nyugodjál békében.

2002. június 15-én kimentük utolsó útjára a dunaszentbenedeki temetőbe.

Varga Rudolf
erdész